

023.2
ส 810 2
63

มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญาานิพนธ์

ของ

สุนี สัมมา

21 ก.พ. 2538

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์

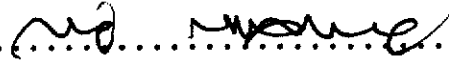
กันยายน 2537

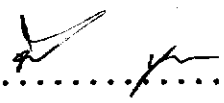
ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

192766

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชา เอก
บรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

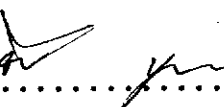
คณะกรรมการควบคุม

..........ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทัศน์ ส่องแสงจันทร์)

..........กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง)

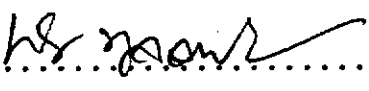
คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทัศน์ ส่องแสงจันทร์)

..........กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง)

....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์เจลิยว พันธุ์สีดา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชา เอกบรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 12 เดือนกันยายน พ.ศ.2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือให้คำปรึกษาและแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ ส่องแสงจันทร์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์เฉลียว พันธุ์สีดา กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์จรรุวรรณ ลินธุโสภณ ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ทุติยโพธิ และผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญสม ก้านสังวร ที่ได้กรุณาตรวจสอบแก้ไข ให้คำแนะนำเกี่ยวกับรายละเอียดพฤติกรรมที่ใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ เพื่อใช้สร้างแบบทดสอบในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการสมัย บุญยประสพ และคณะผู้บริหารโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ที่กรุณาให้คำแนะนำและสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสลาศึกษา และช่วยเหลืออย่างดียิ่งจนการทำปริญญานิพนธ์สำเร็จ

ขอขอบคุณบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบ

ขอขอบคุณ คุณประสิทธิ์ สัมมา คุณนิพนธ์ บุญยรัตพันธุ์ คุณอารีรักษ์ ศรีละออ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลง

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่ลูกเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่คุณพ่อ คุณแม่ และบูรพาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุณี สัมมา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบ เขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์ เฉพาะ.....	5
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	6
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	7
ความรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์.....	7
ความหมายของมโนทัศน์.....	7
ประเภทของมโนทัศน์.....	9
ความสำคัญและการสร้างมโนทัศน์.....	10
วิชาชีพบรรณารักษ์.....	12
ความหมายของวิชาชีพ.....	12
ลักษณะของวิชาชีพทั่วไปและวิชาชีพบรรณารักษ์.....	13
ปรัชญาวิชาชีพบรรณารักษ์.....	17
จรรยาบรรณของวิชาชีพบรรณารักษ์.....	21
คุณสมบัติของบรรณารักษ์หรือครูบรรณารักษ์.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	29
งานวิจัยในประเทศไทย.....	31

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	35
	การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	38
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
	ตอนที่ 1 สถานภาพของครูบรรณารักษ์.....	53
	ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ใน สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	56
	ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับ วิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	65

5 บทย่อ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
บทย่อ	
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	75
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	75
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	76
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	77
อภิปรายผล.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	85
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	86
 บรรณานุกรม.....	 88
 ภาคผนวก.....	 94
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญ.....	96
ภาคผนวก ข แบบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายละเอียด	
พฤติกรรมที่ใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาสีพรรณารักษ์.....	98
ภาคผนวก ค แบบทดสอบ.....	108
 ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	 126

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม เขต.....	36
2 ค่าร้อยละของครอบครัวจำแนกตามสถานภาพ.....	54
3 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครอบครัวด้าน มโนทัศน์ต่อผู้ใช้.....	56
4 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครอบครัวด้าน มโนทัศน์ต่ออาชีพ.....	58
5 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครอบครัวด้าน มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน.....	60
6 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครอบครัวด้าน มโนทัศน์ต่อสถาบัน.....	61
7 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครอบครัวด้าน มโนทัศน์ต่อสังคม.....	63
8 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครอบครัวด้าน มโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน.....	64
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชา ชีพบรรณารักษ์ของครอบครัว จำแนกตามอายุ.....	66
10 ผลการ เปรียบ เทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของ ครอบครัว ที่มีอายุต่างกัน เป็นรายคู่.....	68
11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชา ชีพบรรณารักษ์ของครอบครัว จำแนกตามสภาพความรู้ ทางบรรณารักษศาสตร์.....	70

12	ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของ ครุบรรณารักษ์ ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ต่างกัน เป็นรายคู่.....72
13	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับ วิชาชีพบรรณารักษ์ของครุบรรณารักษ์ ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....74

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 ความสัมพันธ์ของหนังสือและผู้อ่าน.....18
- 2 แผนภาพแสดงคุณสมบัติของครอบครัว.....28

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมการเรียนการสอน ให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ซึ่งมุ่งให้นักเรียนรู้จักใช้ประโยชน์จากห้องสมุดและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดห้องสมุดให้มีความพร้อมทั้งในด้านอาคาร สถานที่ วัสดุ สารนิเทศ วัสดุ-ครุภัณฑ์ และบุคลากร มีงบประมาณเพียงพอ เพื่อให้ห้องสมุดสามารถบริการแก่นักเรียน ครู อาจารย์ และชุมชนได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งเป็นแหล่งวิทยาการที่สามารถสนับสนุนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. 2533 : 21) แต่การที่จะจัดห้องสมุดให้พร้อมสามารถสนองความต้องการดังกล่าว และได้รับความนิยมนจากผู้ใช้อาศัยบรรณารักษ์เป็นตัวจักรสำคัญกล่าวคือ ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีความรู้ในวิชาพื้นฐาน และเทคนิคเฉพาะของวิชาชีพ (เฉลิมศรี เจริญการ. 2527 : 82) จึงจะปฏิบัติงานห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือ บรรณารักษ์จะต้องมีความสนใจต่อวิชาชีพ เพราะบุคคลที่สนใจหรือชอบสิ่งใดจะมีแนวโน้มที่จะเข้าหาสิ่งนั้นในทางตรงข้ามถ้าสนใจหรือชอบสิ่งใคน้อย แนวโน้มที่จะเข้าหาสิ่งนั้นก็จะมีน้อยหรือหลีกเลี่ยงจะเข้าหา การสนใจเข้าหาสิ่งที่ชอบจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้น ผลที่ตามมาก็คือ เกิดมโนทัศน์ที่ถูกต้องและมีเจตคติที่ดีในเรื่องนั้น ๆ (อรพินทร์ หิรัญ. 2528 : 60) เมื่อบรรณารักษ์มีมโนทัศน์ที่ถูกต้องและเจตคติที่ดีต่ออาชีพบรรณารักษ์ก็必将มีความศรัทธาและมีพลังใจ ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุขกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพบรรณารักษ์

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษาให้แก่ เยาวชนในกรุงเทพมหานคร โดยมีโรงเรียนในสังกัด 427 โรงเรียน สำนักงานการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนจึงได้ทำการปรับปรุงห้องสมุด โดยจัดทำโครงการห้องสมุดมาตรฐาน พร้อมทั้งจัดการอบรมครูบรรณารักษ์ให้กับ โรงเรียนทุกแห่งที่อยู่ในโครงการ ในระหว่างปีงบประมาณ 2522-2524 โดยได้รับความร่วมมือจาก ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในการจัดอบรมทำให้ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดมีครูบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ในการปฏิบัติงาน แต่จากการวิจัยของ เยาวลักษณ์ สุขทรัพย์ พบว่า ร้อยละ 19.93 ของครูบรรณารักษ์ที่สำเร็จ การอบรมไม่ได้กลับไปปฏิบัติงานห้องสมุด (เยาวลักษณ์ สุขทรัพย์. 2525 : 97) จึงเป็นผลให้ห้องสมุดขาดครูที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ในการปฏิบัติงานอีก ดังนั้นสำนักงานการศึกษา ได้จัดทำโครงการอบรมครูบรรณารักษ์ขึ้นใหม่ ในปี พ.ศ. 2525 โดยได้รับความร่วมมือจาก ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร รวมทั้งจัดส่งครูบรรณารักษ์เข้าประชุม ทางวิชาการตามที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เช่น สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เพื่อให้ครูบรรณารักษ์มีความรอบรู้ในวิชาชีพอย่างกว้างขวาง และทันสมัยกับสภาพ ของสังคมในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น เพื่อใช้ในด้าน การจัดซื้อหนังสือ วารสาร อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ให้กับห้องสมุดโรงเรียน มีการจัด ประกวดห้องสมุดดีเด่น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูบรรณารักษ์มีความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงาน จัดสัมมนาครูบรรณารักษ์ทั้ง 427 โรงเรียน เพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานต่าง ๆ ดังกล่าว มิได้ช่วยให้ครูบรรณารักษ์เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติ- งาน เพราะครูบรรณารักษ์มีภาระงานมากต้องปฏิบัติงานทั้งงานห้องสมุด งานสอน และทำหน้าที่อื่น ๆ อีกด้วย จึงทำให้เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่ายในวิชาชีพ ซึ่งพบได้ จากการขอย้าย และการเปลี่ยนสายงาน ทำให้ห้องสมุดโรงเรียนมีครูบรรณารักษ์ ที่ผ่านการอบรมด้านบรรณารักษศาสตร์เพียง 218 คน (กรุงเทพมหานคร.

สำนักการศึกษา. 2533 : 97) แสดงให้เห็นว่า ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้องต่อวิชาชีพบรรณารักษ์ อีกทั้งมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้สำนักการศึกษาต้องรับภาระจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดอบรมครูบรรณารักษ์อยู่เสมอมา (กรุงเทพมหานคร. สำนักการศึกษา. 2534 : ไม่มีเลขหน้า)

จากสภาพปัญหาที่ตั้งได้กล่าวมาทำให้เกิดข้อสงสัยว่า ครูบรรณารักษ์ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตระหนักถึงคุณค่าของวิชาชีพบรรณารักษ์มากน้อยเพียงใด เพราะว่า สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องชี้บอกถึงความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ เพราะฉะนั้น การศึกษาถึงมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อที่สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จะได้นำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพิจารณาหาวิธีการในการสร้าง เสริมมโนทัศน์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ให้แก่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อ เปรียบ เทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และประสบการณ์การทำงาน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงาน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ

ห้องสมุดโรงเรียน ตลอดจนการจัดอบรมในอันที่จะ เสริมสร้างให้ครูบรรณารักษ์ในสังกัด เกิดมโนทัศน์ที่ถูกต้องต่อวิชาชีพบรรณารักษ์ อันอาจจะส่งผลให้การปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2536 ซึ่งได้มาโดยวิธีการ สุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยสุ่มโรงเรียนในเขต ต่าง ๆ 38 เขต เขตละ 50 เปอร์เซ็นต์ ได้โรงเรียนทั้งสิ้น 225 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนทำการสุ่มแบบเจาะจง เฉพาะครูบรรณารักษ์ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 225 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 อายุ จำแนกเป็น

1.1.1 อายุไม่เกิน 25 ปี

1.1.2 อายุ 26-40 ปี

1.1.3 อายุ 40 ปีขึ้นไป

1.2 สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ จำแนกเป็น

1.2.1 ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการเรียนรู้

1.2.2 ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการอบรม และ/หรือ
ศึกษาด้วยตนเอง

1.2.3 ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

1.3 ประสิทธิภาพการทำงาน จำแนกเป็น

1.3.1 ประสิทธิภาพการทำงาน 1-5 ปี

1.3.2 ประสิทธิภาพการทำงาน 5 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ หมายถึง ความคิดความเข้าใจของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เกิดจากการสังเคราะห์จากประสบการณ์ที่ได้รับความรู้ทางบรรณารักษ์โดยการเรียน หรือการอบรม หรือการศึกษาด้วยตนเอง รวมทั้งประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานในวิชาชีพ จนสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของวิชาชีพบรรณารักษ์เป็นอย่างไร และพึงปฏิบัติงาน และปฏิบัติตนในวิชาชีพอย่างไร ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ใน 5 ด้าน คือ มโนทัศน์ต่อผู้ใช้ มโนทัศน์ต่ออาชีพ มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน มโนทัศน์ต่อสถาบัน และมโนทัศน์ต่อสังคม โดยวัดได้จากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ครูบรรณารักษ์ หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2536

3. สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ แยกออกเป็น 3 ลักษณะคือ

3.1 สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการเรียน หมายถึง ครูบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ โดยผ่านการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ตามหลักสูตรที่สถาบันนั้น ๆ จัดขึ้น

3.2 ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการอบรม และ/หรือศึกษาด้วยตนเอง หมายถึง ครูบรรณารักษ์ที่มีความรู้และประสบการณ์ทางบรรณารักษศาสตร์โดยได้รับการอบรม จากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และ/หรือ สถาบันอื่น ที่เปิดให้การอบรมในสาขาวิชานี้

เช่น สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เป็นต้น รวมทั้งครูบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ โดยการศึกษาด้วยตนเอง

3.3 ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ หมายถึง ครูบรรณารักษ์ที่ไม่ผ่านการอบรม หรือไม่เคยศึกษาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ในสถาบันใด ๆ รวมทั้งไม่เคยศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

4. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับห้องสมุดในฐานะบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครแยกเป็น 2 กลุ่มคือ ประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี และประสบการณ์การทำงาน 5 ปีขึ้นไป

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ครูบรรณารักษ์ที่มีอายุต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน
2. ครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษ์ต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน
3. ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคั้งนี้ แบ่งออกเป็นหัวข้อคั้งนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์
2. วิชาซีพบรรณารักษ์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยในประเทศไทย

ความรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์

ความหมายของมโนทัศน์

"มโนทัศน์" แปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า "Concept" ส่วนในภาษาไทยนั้นมีคำที่ใช้อยู่หลายคำ กล่าวคือ สังกัป ความคิดรวบยอด มโนมติ และมโนทัศน์ ซึ่งเป็นคำที่ใช้เป็นทางการในปัจจุบัน นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของมโนทัศน์ไว้ต่าง ๆ กัน เช่น ประสาร ทิพย์ธารา (2521 : 8) และ มังกรทองสุคติ (2521 : 94) ได้ให้ความหมายทำนองเดียวกันว่า มโนทัศน์ หมายถึง การสังเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างกว้างๆ โดยรวมในรูปของโครงสร้างเป็นสำคัญ หรือการนำข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันมาประกอบกันเข้าเพื่อให้เกิดความหมายที่ฟังจะเข้าใจได้ ซึ่งเป็นผลผลิตของการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล มีจินตนาการอย่างรอบคอบจนบังเกิดความรู้อย่างรู้แจ้ง (insight) ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ ปัญญา หิรัญรัมย์ (2523 : 19) และ

คณะกรรมการพัฒนาการสอนและการผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ ของทบวงมหาวิทยาลัย (2525 : 28) ให้ไว้ว่า มโนทัศน์ หมายถึง การสรุปความคิดความเข้าใจของบุคคล อันเป็นผลจากการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น อันเกิดจากการสังเกต หรือการได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นหรือเรื่องนั้นหลาย ๆ แบบ แล้วใช้คุณลักษณะของสิ่งนั้น หรือเรื่องนั้นมาประมวลกันเข้าจนเป็นข้อสรุป หรือคำจำกัดความของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วเก็บสะสมไว้เป็นประสบการณ์ต่อไป ความหมายดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับที่ กูด (Good. 1973 : 124) ได้ให้ไว้ กล่าวคือ มโนทัศน์หมายถึง การคิด แนวความคิด มโนภาพแห่งปัญหา หรือความคิดแห่งสติปัญญาโดยทั่วไป เชิงนามธรรม ซึ่งเป็นตัวแทนที่บอกถึงสถานะของกิจการ หรือวัตถุที่ชี้ให้เห็นความแตกต่างของกลุ่ม หรือประเภทได้ ส่วน สุชา จันท์เอม (2527 : 187) ให้ความหมายมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง สัญลักษณ์ที่ใช้แทนสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ หลาย ๆ อย่างที่มีความหมายร่วมกันอยู่อย่างหนึ่ง และมโนทัศน์เกิดจากการศึกษาเรื่องนั้น ๆ อย่างละเอียด หรือ เกิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสร้างทัศนคติ ในการทำงาน และเกิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ของชีวิต นอกจากนี้ใน A Dictionary of Education ที่ ฮิลล์ เป็นบรรณาธิการ ยังได้อธิบายความหมายของมโนทัศน์แตกต่างไป กล่าวคือ มโนทัศน์เป็นระบบการตอบสนองการเรียนรู้ที่มีความหมายที่เข้าแทนที่เรื่องโครงสร้าง ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการจัดระเบียบ และการแปลความหมายของข้อมูล (A Dictionary of Education. 1982 : 104)

จากคำจำกัดความต่าง ๆ ดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า มโนทัศน์ หมายถึง การสรุปความคิดความเข้าใจของบุคคล ที่เกิดจากการสังเคราะห์และจินตนาการจากการศึกษา หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการสร้างเจตคติในการทำงาน หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ของชีวิตทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมเกี่ยวกับเรื่องใด เรื่องหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนสามารถสรุปแยกแยะ เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรู้แจ้งมโนทัศน์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และแสดงออกต่อสิ่งนั้น เรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ประเภทของมโนทัศน์

เนื่องจากนักการศึกษาได้ให้ความหมายของมโนทัศน์ไว้หลายทัศนะ จึงทำให้การแบ่งประเภทของมโนทัศน์แตกต่างกันไปด้วย เช่น ชัยพร วิชชาวุธ. 2521 : 1) ให้ความเห็นว่า มโนทัศน์อาจหมายถึง ประเภทของสิ่งของประเภทหนึ่ง ความขยันเป็นมโนทัศน์เพราะหมายถึง การกระทำประเภทหนึ่ง ในทำนองเดียวกันลัทธิการเมืองเป็นมโนทัศน์ เพราะหมายถึง ความคิดประเภทหนึ่งจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับ สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2528 : 102) และเดอ เซคโค (De-Cecco. 1974 : 288) ที่กล่าวไว้ว่า มโนทัศน์ คือ การจัดประเภทของสิ่งเร้าประเภทหนึ่งที่มีคุณลักษณะร่วมกัน กลุ่มของสิ่งเร้านั้นอาจเป็น วัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ ซึ่งทำให้มองมโนทัศน์ได้ 2 ลักษณะคือ มโนทัศน์แบบรูปธรรม (concrete concept) เป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับสิ่งที่มีตัวมีตน เช่น เห็นได้ด้วย รูปร่าง สีสรร ขนาด น้ำหนัก และอื่น ๆ เช่น คน แมว บ้าน ต้นไม้ ฯลฯ และ มโนทัศน์แบบนามธรรม (defined concept) เป็นมโนทัศน์ที่จะต้องอาศัยความเข้าใจและจินตนาการ หรือการนึกคิดมโนภาพเข้าช่วย ซึ่งมักได้แก่ สิ่งที่ไม่มีความเห็นที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น มวล อุณหภูมิ ความน่ารัก ฯลฯ นอกจากนี้ สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ ยังได้กล่าวถึงการเกิดมโนทัศน์ว่า เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ตามวัย และประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้เคยพบเห็นมา

ส่วน ประสาท อิศรปริดา (2523 : 155-157) ได้แบ่งมโนทัศน์ออกเป็น 2 ประเภทเช่นกัน แต่แตกต่างกันคือ

1. มโนทัศน์ชนิดง่าย ๆ (simple concept) เป็นมโนทัศน์ที่มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เพียงประการเดียว เช่น สี รูปร่าง หรือขนาด ฯลฯ
2. มโนทัศน์ชนิดซับซ้อน (complex concept) เป็นมโนทัศน์ที่มีคุณสมบัติ หรือลักษณะต่าง ๆ มากกว่า 1 อย่างขึ้นไป ซึ่งสามารถแยกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1 มโนทัศน์ชนิดรวมลักษณะ (conjunctive concept)

เป็นมโนทัศน์ที่รวมเอาลักษณะใหญ่ตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไปเข้าด้วยกัน เช่น คำว่า มะม่วงหมายถึง ผลไม้และมีรูปรียาว และมีสีเขียวเมื่อคิบ สีเหลืองเมื่อแก่ มโนทัศน์ชนิดนี้เรียนได้ง่ายที่สุด

2.2 มโนทัศน์ชนิดแยกลักษณะ (disjunctive concept)

เป็นมโนทัศน์ที่เปิดโอกาสให้เลือกเอาลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือทั้ง 2 ลักษณะ ร่วมกัน เช่น คำว่า กา หมายถึง กาลิน้ำ หรือ กาคือ เป็นสัตว์ปีก

2.3 มโนทัศน์ชนิดสัมพันธ์ลักษณะ (relation concept)

เป็นมโนทัศน์ที่ประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างระหว่าง ลักษณะใหญ่ เช่น คำว่า กูเขา คือ ส่วนที่สูงขึ้นไปบนพื้นผิวโลก สูงกว่า เนินเขา แต่มีความชันกว่า ที่ราบสูง เป็นต้น มโนทัศน์ชนิดนี้เรียนได้ยากกว่ามโนทัศน์ ชนิดรวมลักษณะและชนิดแยกลักษณะ

สำหรับมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาพีชคณิตเป็นมโนทัศน์ประเภทนามธรรม (defined concept) หรือประเภทซับซ้อนชนิดสัมพันธ์ลักษณะ (relation concept) คือ ไม่สามารถมองเห็นเป็นตัวตน แต่สามารถเข้าใจและจินตนาการได้

ความสำคัญและการสร้างมโนทัศน์

มโนทัศน์มีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ในโลกเพราะมโนทัศน์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดประเภท สรุปลงและมองสิ่งหนึ่ง สิ่งใดในลักษณะร่วมกันมากกว่าจะมองแยกออกจากกัน ทำให้สามารถตีความข้อมูล ต่าง ๆ ได้ โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเหล่านั้น เพื่อสร้างรูปแบบ และข้อสรุป ซึ่งจะกลายเป็นหลักการของความรู้ที่สามารถนำไปใช้และเชื่อมโยง กับสิ่งอื่น ๆ ได้ แต่ถ้าปราศจากการจัดประเภทของสิ่งของ เหตุการณ์ หรือความ-

คิดต่าง ๆ แล้ว มนุษย์จะต้องเรียนรู้แต่ละสิ่ง แต่ละเหตุการณ์ หรือแต่ละความคิด ซึ่งมีมากมายเกินความสามารถในการจำได้ (นาตยา ภัทรแสงไทย. 2525 : 101 ; วารินทร์ รัศมีพรหม. 2532 : 81)

สำหรับการสร้างมโนทัศน์นั้น สุชา จันท์เอน (2527 : 187) ได้กล่าวถึงขบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างมโนทัศน์ว่า ประกอบด้วยการเรียนรู้และการแก้ปัญหา มโนทัศน์จะเกิดขึ้นเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับความพร้อมของจิตใจ จำนวนวัตถุหรือสิ่งมีชีวิตที่ผู้เรียนจะต้องค้นหาลักษณะร่วมและความกระจำงชัดของสิ่งเร้า การสร้างมโนทัศน์จะถูกต้องเพียงใด จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบเหล่านี้

1. อายุ เด็กเล็ก ๆ จะมองไม่เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งของ หรือไม่ สามารถเข้าใจแนวความคิดต่าง ๆ ได้
2. ความเฉลียวฉลาด ผู้ที่ฉลาดย่อมมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว
3. ความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้บุคคลแยกแยะความคล้ายคลึงคือ ความแตกต่างของวัตถุสิ่งของที่พบใหม่ เพื่อจัดให้อยู่รวมหมวดหมู่หรือแยกออกจากกันได้สะดวกขึ้น
4. ความคิดคำนึง เนื่องจากวัตถุบางอย่างที่จะช่วยในการสร้างมโนทัศน์นั้นผู้คิดไม่อาจมองเห็นได้เสมอไป ฉะนั้นผู้ที่มีจินตนาการหรือความคิดคำนึงที่ดีย่อมจัดหมวดหมู่ของวัตถุสิ่งของได้ดีขึ้น
5. ความจำ ผู้ที่จำลักษณะของวัตถุใด ๆ ไม่ค่อยได้ ย่อมสร้างมโนทัศน์ได้ไม่ถูกต้องชัดเจน
6. ภาษา เป็นสื่อความคิด ถ้าภาษาไม่คล่องแคล่ว มโนทัศน์ย่อมเกิดขึ้นช้าและผิดพลาดได้ง่าย

จากความสำคัญและการสร้างมโนทัศน์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หากบุคคลใดสามารถสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเพียงใดบุคคลนั้นย่อมเกิดการรับรู้ เรียนรู้ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยการสรุปในภาพรวม แล้วสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูล เป็นหลักการเป็นแนวคิด เก็บสะสมเป็นประสบการณ์ของชีวิตได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเพียงนั้น

วิชาชีพบรรณารักษ์

ความหมายของวิชาชีพ

คำว่า "วิชาชีพ" ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน เช่น พุทธชาติแผ่นโพน (2529 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิชาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพที่ต้องใช้ทั้งความรู้และทักษะอย่างสูงในวิชาเฉพาะแต่ละสาขา ความรู้และทักษะดังกล่าวนี้ บางส่วนจะต้องได้รับจากการศึกษาที่จัดอย่างมีแบบแผน มีการวัดผลด้วยการสอบในระดับมหาวิทยาลัย หรือมีการรับรองมาตรฐานของสถาบันวิชาชีพนั้น มิใช่ได้รับความรู้และทักษะมาจากการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียว โดยความหมายดังกล่าวคล้ายคลึงกับข้อสรุปของ รัถพร ชังธาดา (2531 : 12) ซึ่งสรุปความหมายของวิชาชีพไว้ว่า วิชาชีพคือ อาชีพที่จำเป็นต้องใช้สติปัญญาสูง คือได้รับการศึกษาอบรมโดย เฉพาะ เป็นเวลายาวนานในสถาบันอุดมศึกษาจนจบชั้นปริญญาตรีอย่างต่ำและมีจรรยาบรรณยึดถือ ซึ่งสรุปได้ตรงกับความหมายที่ กูด (Good. 1973 : 440) ได้ให้ไว้ว่า โดยทั่วไปแล้ววิชาชีพ คือ งานอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอบรมในลักษณะ เฉพาะทาง และยาวนานในระดับอุดมศึกษา และอยู่ภายใต้จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของตน นอกจากนี้ เกท (Gate. 1976 : 74) ได้อธิบายความหมายของวิชาชีพสอดคล้องกับความหมายดังกล่าวว่า วิชาชีพคือ งานอาชีพที่อยู่บนพื้นฐานของการได้รับการฝึกฝนความรู้เฉพาะทาง เป็นเวลานานพอสมควรจนสามารถให้บริการเฉพาะด้านนั้นได้

จากความหมายต่าง ๆ ดังกล่าว สรุปได้ว่า วิชาชีพ คือ อาชีพที่จะต้องได้รับการศึกษา และฝึกฝนทักษะ เฉพาะทางในสถาบันอุดมศึกษาจนจบชั้นปริญญาตรี เพื่อจะได้นำความรู้และทักษะนั้นไปประกอบอาชีพโดยให้บริการในสาขาวิชาชีพที่ศึกษามา ซึ่งจะต้องยึดถือจรรยาบรรณ เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน

ลักษณะของวิชาชีพทั่วไปและวิชาชีพบรรณารักษ์

นักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงลักษณะของวิชาชีพซึ่งสรุปได้ดังนี้ (วิจิตร ศรีสอาน. 2523 : 56-57 ; พุทธชาติ แผ่นโพน. 2529 : 2 ; รัตพร ชิงธาคา. 2531 : 14-15 ; Logsdon and Logsdon. 1963 : 11-12)

1. วิชาชีพ เป็นงาน เกี่ยวข้องกับการใช้สติปัญญาตลอดจนความรับผิดชอบ ส่วนตัวอย่างสูงในการตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติงานให้ถูกต้องมากกว่าการใช้แรงงาน หรือสมรรถนะทางกาย
2. ต้องมีการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกของอาชีพ เป็นระยะ เวลาที่ยาวนานจน เป็นผู้ที่มีความรู้ เฉพาะวิชาและความรู้ทั่วไปโดยที่องค์ความรู้แห่งวิชาชีพ นั้นจะต้องประกอบด้วยปรัชญา ประวัติศาสตร์ และการฝึกปฏิบัติในวิชาชีพ เฉพาะ-ทางนั้น หรืออีกนัยหนึ่งผู้ประกอบอาชีพต้องได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจนจบ ชั้นปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ และต้องมีระบบการเรียนรู้ เพื่อให้ เนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของวิชาชีพนั้นได้สืบทอดแก่นักศึกษารุ่นหลัง และผู้ปรารถนาจะประกอบวิชาชีพนั้นต่อไปได้
3. สมาชิกของอาชีพจะต้องมี เสรีภาพในการปฏิบัติงาน ตามลักษณะงาน อาชีพนั้น ๆ
4. วิชาชีพจะต้องมุ่งให้บริการแก่สังคม การทำงานหรือการพิจารณา ใด ๆ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สุขของสังคม และให้ความ เชื่อ เพื่ออารีแก่ผู้ที่มา ใช้บริการของวิชาชีพนั้นมากกว่าความสนใจของตนเอง

5. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบอาชีพ จะต้องได้รับการรับรองจากสังคมและได้แสดงให้เห็นประจักษ์ว่า วิชาชีพนั้นมีอยู่เพื่อช่วยแก้ปัญหาของมนุษย์

6. มีสมาคมวิชาชีพซึ่งเป็นศูนย์กลางสำหรับการยกมาตรฐาน และเผยแพร่วิชาชีพโดยกำหนดแนวปฏิบัติในการเรียนรู้ของนักศึกษา เพื่อสร้างเกณฑ์ในการเลือกบุคคล เข้าสู่วิชาชีพ อีกทั้งเป็นศูนย์กลางสำหรับความสัมพันธ์ของผู้ร่วมอาชีพเดียวกัน และเพื่อรักษาผลประโยชน์ของวิชาชีพนั้นอีกด้วย

7. มีจรรยาบรรณ (professional ethics) เพื่อเป็นแนวทางและเครื่องเหนี่ยวรั้งให้คนในอาชีพประพฤติปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามลักษณะของวิชาชีพมากกว่าความต้องการของนายจ้าง

จากลักษณะของวิชาชีพดังกล่าว กรูวูด (ประสาท หลักศิลา. 2528 : 45 ; อ้างอิงมาจาก Greenwood. 1957) ได้ชี้ให้เห็นลักษณะที่แตกต่างกับอาชีพทั่ว ๆ ไปดังนี้

1. ทักษะที่เป็นวิชาชีพนั้นได้มาจากทฤษฎีพวกหนึ่ง ซึ่งมีการพัฒนาขึ้นและได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนสามารถสร้างความเข้าใจว่า ทักษะ เช่นนั้นมีลักษณะเป็นวิชาชีพโดยมีพื้นฐานอยู่ที่การปฏิบัติงาน

2. ผู้ใช้วิชาชีพเป็นผู้มีอำนาจชี้ขาดการปฏิบัติงานในสายงานที่ตนชำนาญ เพราะผู้ใช้วิชาชีพย่อมรู้ดีว่า สิ่งใด เป็นสิ่งที่เหมาะสมสำหรับผู้ขอรับบริการของตน ส่วนการงานที่ไม่ใช่วิชาชีพนั้น ผู้ขอรับบริการเป็นผู้รู้ดีว่าตนต้องการอะไร

3. ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มที่ใช้วิชาชีพใด จะต้องยอมรับเงื่อนไขหน้าที่ของวิชาชีพนั้นและยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ สำหรับวิชาชีพที่ตนสมัครเข้า เป็นสมาชิก

4. มีการควบคุมพฤติกรรมของผู้ใช้วิชาชีพเดียวกัน หากผู้ใดมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ย่อมถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนั้น

5. วิชาชีพมีลักษณะสำคัญพิเศษคือ มีระบบค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม และสัญลักษณ์ หรือกล่าวได้ว่า มีวัฒนธรรมของวิชาชีพตน

ลักษณะวิชาชีพที่ กรูวูด อธิบายไว้ข้างต้นความสอดคล้องกับองค์ประกอบที่สำคัญของวิชาชีพที่ เกท (Gate. 1976 : 74) ได้กล่าวไว้คือ

1. ต้องมีทฤษฎีที่เป็นหลัก เพื่อการวิเคราะห์ และรองรับทักษะซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงลักษณะของวิชาชีพ
2. ต้องมีระดับของภาระหน้าที่ ซึ่งได้มาจากการศึกษาอย่างกว้างขวางในทฤษฎีที่เป็นหลักนั้น
3. การอนุมัติและรับรองแห่งอำนาจทางสังคมจะต้อง เป็นมติของการประชุมตกลงร่วมกันทางวิชาชีพในรูปของการรับรองฐานะ ข้อกำหนดแห่งมาตรฐานของการกระทำ และกฎในการรับ เข้าในวิชาชีพ
4. มีจรรยาบรรณ ซึ่งเป็นกฎข้อบังคับระหว่างบุคคลในวิชาชีพกับผู้ให้บริการและผู้ร่วมงาน
5. มีวัฒนธรรมของวิชาชีพซึ่งประกอบด้วยคุณค่า บรรทัดฐาน สัญลักษณ์ และสิ่งอื่น เป็นศูนย์รวมแห่งมโนทัศน์ของวิชาชีพ ซึ่งดำรงอยู่ได้โดยสมาคมทางวิชาชีพนั้น ๆ

ดังนั้น อาชีพที่จะจัด เป็นวิชาชีพได้นั้น ผู้ประกอบอาชีพจะต้องได้รับการศึกษาอย่างต่ำขั้นปริญญาตรี ต้องมีความรู้เฉพาะวิชาและมีความรู้ทั่วไป เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน โดยมุ่งให้บริการและคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้มากกว่าความต้องการของตนเอง และในแต่ละสาขาวิชาชีพ จะร่วมกันจัดตั้งสมาคมวิชาชีพขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการยกมาตรฐาน และรักษาผลประโยชน์ของผู้ร่วมวิชาชีพ นอกจากนี้ยังได้กำหนดจรรยาบรรณไว้ เพื่อให้ผู้ร่วมวิชาชีพยึดถือในการปฏิบัติงานอีกด้วย

สำหรับอาชีพบรรณารักษ์นั้นเป็นระดับวิชาชีพประเภทหนึ่ง เพราะมีลักษณะ เดียวกันกับลักษณะของวิชาชีพดังกล่าว คือ (รัตพร ชังธาดา. 2531 : 15-17)

1. อาชีพบรรณารักษ์เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้สติปัญญาความรู้ความ- คืดมากกว่าการใช้แรงงานหรือสมรรถภาพทางกาย ทั้งนี้เพราะงานในหน้าที่ของ บรรณารักษ์ก็คือ การวางแผนดำเนินงานและบริหารงานต่าง ๆ ของห้องสมุด ให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของห้องสมุด ซึ่งบรรณารักษ์จะต้องใช้ทั้งสติปัญญา ความรู้ และความคิด เป็นอย่างมาก

2. ผู้ที่จะเข้าสู่อาชีพบรรณารักษ์จะต้องมีความรู้ทั้งทางด้านความรู้ทั่วไป และความรู้เฉพาะวิชาชีพบรรณารักษ์ โดยผ่านการศึกษาระดับอุดมศึกษา จนจบชั้นปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ หรือได้รับการฝึกอบรมในงานเฉพาะด้านจาก สมาคมวิชาชีพทางบรรณารักษ์

3. ผู้ประกอบวิชาชีพเป็นบรรณารักษ์ มีเสรีภาพในการปฏิบัติงานตาม ลักษณะงานที่รับผิดชอบ เช่น ฝ่ายวิเคราะห์หมวดหมู่และทำบัตรรายการย่อมมี เสรีภาพในการให้ เลขหมู่ของหนังสือและวัสดุห้องสมุดตามหลักวิชาที่ได้ศึกษามา

4. วิชาชีพบรรณารักษ์เป็นวิชาชีพที่มุ่งให้บริการแก่สังคม การทำงาน หรือการพิจารณาตัดสินใจใด ๆ ของบรรณารักษ์ย่อมคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ บริการมากกว่าความสนใจของตนเอง

5. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบอาชีพบรรณารักษ์ ได้รับการ รับรองและยอมรับนับถือจากสังคมในปัจจุบันว่า บรรณารักษ์คือ ผู้จัดดำเนินงาน และบริหารงานต่าง ๆ ของห้องสมุดให้บรรลุวัตถุประสงค์ของห้องสมุด

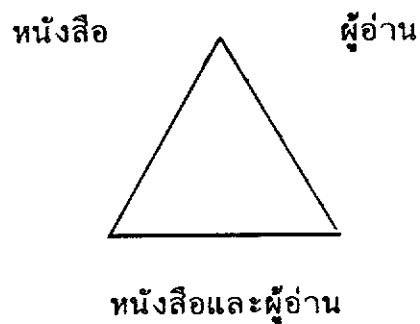
6. อาชีพบรรณารักษ์ในปัจจุบันมีสมาคมวิชาชีพ คือ สมาคมห้องสมุดเป็น ศูนย์กลางสำหรับยกมาตรฐานและ เผยแพร่วิชาชีพบรรณารักษ์ อีกทั้ง เป็นศูนย์กลาง สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบอาชีพบรรณารักษ์ด้วยกัน

7. อาชีพรักษารักษ์ในปัจจุบันได้มีผู้รู้หลายท่าน ได้เสนอปรัชญาวิชาชีพ
 ภัณฑารักษ์ และได้ร่วมกันกำหนดจรรยาบรรณภัณฑารักษ์ไว้ เพื่อ เป็นแนวทางและ
 เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งให้คนในอาชีพรักษารักษ์ได้ประพฤติปฏิบัติงานให้เหมาะสม
 กับอุดมการณ์ ฐานะ หน้าที่ บทบาท และความรับผิดชอบตามลักษณะของวิชาชีพ
 ภัณฑารักษ์

ปรัชญาวิชาชีพภัณฑารักษ์

ในด้านปรัชญาของวิชาชีพภัณฑารักษ์ ได้มีภัณฑารักษ์ผู้ทรงคุณวุฒิหลาย
 ท่านได้กล่าวถึงปรัชญาปฏิบัติงานวิชาชีพภัณฑารักษ์ไว้ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน
 เช่น ทวี มุขระโกษา และชลัช ลีวณิช (2519 : 7) กล่าวถึง ปรัชญาภัณฑา-
 รักษศาสตร์ว่าเป็น การปลูกฝังความรักการอ่านหนังสือให้เกิดขึ้นแก่บุคคลทั่วไป และ
 จัดบริการที่ดีที่สุดโดยสม่ำเสมอ จะเห็นได้ว่าตรงกับแนวคิดของ เดซ เฟอร์นีย์
 (2533 : 22) ที่ให้ความหมายของปรัชญาภัณฑารักษศาสตร์ไว้ว่า คือ แนวทาง
 หรือปณิธานของห้องสมุด เป็นเป้าหมายของการจัดการเกี่ยวกับห้องสมุด และเป็น
 เจตคติ หรือวัตถุประสงค์ในการบริหารงานห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ
 นิเทคกี (Nitecki. 1964 : 273) ที่สรุปว่า ปรัชญาของวิชาชีพภัณฑารักษ์
 เป็นข้อกำหนดทางทฤษฎีที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของห้องสมุด เพื่อการดำเนินงาน
 ที่มีเหตุผลและสม่ำเสมอ ส่วน บัทเลอร์ (Butler. 1967 : 105-106) ได้
 ให้แนวคิดแตกต่างไป โดยมองปรัชญาของวิชาชีพภัณฑารักษ์ในแง่บุคคลในฐานะ
 เป็นสมาชิกของสังคม หน้าที่ของภัณฑารักษ์นั้นจะต้องไม่โน้มน้าวชักจูงผู้อื่นให้คล้อย
 ตามความเห็นของตน เพราะภัณฑารักษ์เป็นผู้ดูแลรักษา (custodian) ของ
 มรดกวัฒนธรรม หน้าที่ซึ่งภัณฑารักษ์ควรรับผิดชอบคือ การนำมรดกทางวัฒนธรรม
 เหล่านี้มาใช้ เพื่อ เป็นประโยชน์ร่วมกันในสังคมอย่างเต็มความสามารถ ดังนั้นหน้าที่
 หลักของบริการห้องสมุดสำหรับผู้อ่านแต่ละคนคือ การจัดระบบวิธีที่มีประสิทธิภาพ
 ให้ผู้อ่านเหล่านั้นบรรลุวัตถุประสงค์ส่วนตัว แต่ต้อง เป็นวัตถุประสงค์ที่ไม่ เป็นภัยต่อ

สังคม สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของวิชาชีพรบรณารักษ์ของ เซรา (Shera. 1976 : 64-65) นั้น เซรา ได้ใช้สัญลักษณ์รูปสามเหลี่ยม แสดงความรับผิดชอบของวิชาชีพรบรณารักษ์ ด้านหนึ่งเป็นหนังสือหรือเอกสาร อีกด้านหนึ่งเป็นผู้อ่าน ส่วนเส้นฐานเป็นส่วนร่วมของหนังสือและผู้อ่าน หน้าที่ของบรณารักษ์จะ เน้นที่เส้นฐานนี้คือ เป็นสื่อกลาง (mediator) โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการนำโลกแห่งหนังสือที่ดีที่สุดมาให้ผู้อ่านและจะต้องตรงกับความต้องการของผู้อ่านมากที่สุด

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ของหนังสือและผู้อ่าน

ในการปฏิบัติงานปรัชญาวิชาชีพรบรณารักษ์ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ปรัชญาของ รังกะนาธาน บรณารักษ์ที่มีชื่อเสียงชาวอินเดีย ซึ่งได้ยกร่างปรัชญานี้ขึ้นเมื่อ ค.ศ.1924 และเสร็จเรียบร้อย เมื่อปี ค.ศ.1928 โดยใช้ชื่อว่า "บทบัญญัติ 5 ประการ ทางบรณารักษศาสตร์" (Five Laws of Library Science) หนังสือเล่มนี้ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1931 บทบัญญัติ 5 ประการทางบรณารักษศาสตร์ของ รังกะนาธาน นี้ ปัจจุบันเป็นที่รู้จักและใช้เป็นหลักยึดหรือ เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของบรณารักษ์กันอย่างกว้างขวาง สาระสำคัญของบทบัญญัติ 5 ประการทางบรณารักษศาสตร์ มีดังนี้ (Kumar. 1985 : 10-15)

1. หนังสือมีไว้เพื่อใช้ (books are for use) คำว่า หนังสือในบทบัญญัติข้อนี้หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ กล่าวคือ เป้าหมายของห้องสมุดคือ

การขยายปริมาณการใช้หนังสือให้มากที่สุด บรรณารักษ์ควรจะพอใจหากผู้นำหนังสือของห้องสมุดไปใช้จนห้องสมุดมีแต่ชั้นหนังสือที่ว่างเปล่า องค์ประกอบต่างๆ ที่จะช่วยให้มีการใช้หนังสือมากขึ้นมีดังนี้

1.1 อาคารห้องสมุดควรได้รับการวางแผนเป็นอย่างดี ภายนอกควรมีลักษณะเชิญชวนให้เข้าใช้ ส่วนภายในก็เป็นที่น่าสนใจ และควรอยู่ในที่ที่ผู้ใช้สามารถเข้าใช้บริการได้โดยง่าย การวางแผนผังรวมทั้งครุภัณฑ์ และเครื่องตกแต่งต่าง ๆ ภายในอาคารจะต้องเหมาะสมสอดคล้องกับหน้าที่ แสงสว่างและการระบายอากาศจะต้องได้มาตรฐาน

1.2 หนังสือควรได้รับการคัดเลือก และจัดหามาโดยให้มีความทันสมัย และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ มีการจัดหมู่ทำรายการและจัดเรียงหนังสือเหล่านั้นไว้บนชั้น ในรูปแบบที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้ มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุด รวมทั้งมีการจำหน่ายหนังสือที่เก่าล้าสมัยหรือชำรุดออกจากห้องสมุดเป็นระยะ ๆ

1.3 บุคลากรของห้องสมุดจะต้องมีความเชื่อถือ และปฏิบัติตามปรัชญาของการบริการต่อผู้ใช้ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น เต็มใจ และตั้งใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความยินดี ผู้บริหารของห้องสมุดจะต้องให้เงินเดือนในระดับที่จะสามารถดึงดูดบุคคลที่เหมาะสมมาทำงานห้องสมุด

1.4 ห้องสมุดต้องให้บริการที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มพูนการใช้หนังสือ ซึ่งในที่นี้บริการอ้างอิงจะมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการนำหนังสือไปสู่ผู้อ่าน และเปิดบริการให้ยาวนาน เพื่อที่ผู้ใช้จะได้มีโอกาสมาใช้ห้องสมุดมากขึ้น

ดังนั้น ความยิ่งใหญ่ของห้องสมุด จะขึ้นอยู่กับผลจากการใช้ของผู้ใช้ คติประจำใจของบรรณารักษ์จึงควรเป็นการจัดหา การจัดระบบและการให้บริการหนังสือแก่ผู้ใช้ สิ่งนี้จะทำให้ทบทบัญญัติ 5 ประการทางบรรณารักษศาสตร์ ในข้อที่ 1 ประสบความสำเร็จ

2. ผู้อ่านทุกคนมีหนังสือที่ตนจะอ่าน (every reader his book)

ทบทบัญญัติข้อนี้เน้นที่ผู้อ่านซึ่งก็คือ ผู้ใช้ห้องสมุดนั่นเอง ผู้ใช้ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่

สำคัญยิ่งของห้องสมุด ดังนั้นความต้องการของผู้ใช้จะต้องได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจบรรณารักษ์จึงจำเป็นต้องรู้จักและทราบถึงความต้องการของผู้ใช้ เพื่อให้ผู้ใช้สังเกตเห็น และสามารถค้นหาหนังสือที่ต้องการได้จากการจัดหนังสือในระบบชั้นเปิด ซึ่งการจัดหนังสือในระบบนี้ นับเป็นการส่งเสริมให้ผู้ใช้แต่ละคนได้เข้าถึงหนังสือโดยตรงและปราศจากสิ่งกีดขวาง

3. หนังสือทุกเล่มมีผู้อ่าน (every book its reader) ข้อนี้เน้นที่บรรณารักษ์ว่า ควรจะรอบรู้เกี่ยวกับโลกของหนังสือ และพยายามที่จะค้นหาผู้อ่านสำหรับหนังสือแต่ละเล่ม เหล่านั้น บรรณารักษ์จะต้องค้นหาผู้ที่จะได้ผลประโยชน์มากที่สุดจากหนังสือที่หามา ดังนั้นบรรณารักษ์ควรทำตนเป็นหน่วยจัดหาผู้อ่านให้แก่หนังสือแต่ละเล่ม

4. ประหยัดเวลาของผู้อ่าน (save the time of the reader) ซึ่งบรรณารักษ์จะช่วยประหยัดเวลาของผู้อ่านได้ โดยจัดระบบห้องสมุดให้มีการจัดเก็บวัสดุห้องสมุดเป็นอย่างดี มีการวางแผนจัดระบบการให้บริการ ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงวัสดุหรือข่าวสารที่ต้องการได้สะดวกและรวดเร็ว บรรณารักษ์ จึงควรเป็นผู้ที่ตื่นตัว มีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ในห้องสมุด และจะต้องพยายามที่จะจัดนำเอกสารหรือข้อมูลให้กับผู้ใช้ได้อย่างฉับพลัน

5. ห้องสมุดเป็นหน่วยงานที่เจริญงอกงาม (a library is a growing organism) ผลจากข้อ 1 ถึง ข้อ 4 จะทำให้เกิดข้อ 5 ห้องสมุดจะเจริญงอกงามในด้านวัสดุของห้องสมุด งานบริการ ผู้ใช้ และบุคลากรห้องสมุด ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ

5.1 การเจริญงอกงามของห้องสมุด เป็นการเจริญในทุกด้านคือ การเพิ่มจำนวนหนังสือและวัสดุต่าง ๆ ของห้องสมุด จำนวนบุคลากร และผู้ใช้

5.2 การเจริญงอกงามของห้องสมุดที่ตั้งมานานแล้ว ซึ่งจำนวนวัสดุห้องสมุด เนื้อที่ของอาคารสถานที่ และบุคลากรของห้องสมุด มีปริมาณเท่าเดิม

การเจริญงอกงามของห้องสมุด ประเภทนี้ก็คือ การมีวัสดุใหม่มาแทนที่วัสดุเก่า และมีผู้ใช้ใหม่ หรือสมาชิกใหม่มาแทนที่สมาชิกเก่าที่จากไป รวมทั้งการให้บริการที่ดีขึ้นแก่ผู้ใช้อีกด้วย

จะเห็นได้ว่า ปรัชญาวิชาชีพบรรณารักษ์เกิดจากการประมวลพฤติกรรมของสมาชิกในวิชาชีพบรรณารักษ์ ซึ่งปฏิบัติงานตามทฤษฎีที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชาชีพ เพื่อให้สามารถดำเนินงานห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยจัดบริการด้วยการคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ เป็นหลัก เพื่อให้ผู้ใช้บริการบรรลุวัตถุประสงค์ส่วนตน รวมทั้งจะต้องปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้ เกิดแก่บุคคลทั่วไปอีกด้วย ดังนั้น ปรัชญาของวิชาชีพบรรณารักษ์จึง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบรรณารักษ์ที่จะใช้ยึดถือในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะส่งผลให้บรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงาน เกิดความภาคภูมิใจและศรัทธาต่ออาชีพบรรณารักษ์ ในทางตรงข้าม หากบรรณารักษ์ขาดปรัชญาของวิชาชีพบรรณารักษ์ในการปฏิบัติงาน ก็จะทำให้การดำเนินงานห้องสมุดล้มเหลว พบแต่อุปสรรค ยังผลให้เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่ายต่ออาชีพบรรณารักษ์

จรรยาบรรณของวิชาชีพบรรณารักษ์

จรรยาบรรณ หมายถึง ข้อกำหนดซึ่งเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ อันดีงามของบุคคลในอาชีพที่สังคมผู้ประกอบอาชีพแต่ละอาชีพกำหนดขึ้น เพื่อดำรงรักษาส่งเสริม เกียรติคุณชื่อเสียงของอาชีพและสมาชิกในอาชีพนั้น ๆ จรรยาบรรณจึงมีความสำคัญคือ (อุทัยวรรณ ศิริเลิศ. 2533 : 12-13)

1. เป็นแนวทางและช่วยในการตัดสินใจแก่ผู้ประกอบอาชีพให้ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เป็นไปตามอุดมการณ์ หน้าที่ บทบาท และความรับผิดชอบของอาชีพนั้น
2. เป็นการควบคุมคุณภาพ รักษามาตรฐานให้อาชีพนั้นเป็นประโยชน์แก่สังคมโดยถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

ดังนั้น จรรยาบรรณจึง เป็นเสมือน เครื่องมือสำหรับควบคุมความประพฤติ ภายในของบุคคลในอาชีพใดอาชีพหนึ่งให้ประพฤติอย่างถูกต้อง เพื่อว่าอาชีพนั้น จะได้ เป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และควรแก่การยกย่อง จรรยาบรรณไม่ใช่ กฎหมาย แต่การฝ่าฝืนหรือผิดจรรยาบรรณก็จะได้รับโทษทางอ้อมคือ มีผลกระทบ ต่อจิตใจของผู้ฝ่าฝืนเอง บุคคลที่อยู่ในอาชีพเดียวกัน หรือบุคคลอื่นจะตำหนิดูถูก เหยียดหยามไม่มีความศรัทธาไม่คบค้าสมาคมด้วย นอกจากนี้ผู้ไม่มีจรรยาบรรณ ในวิชาชีพจะมีผล เสียต่อส่วนรวมด้วย จรรยาบรรณจึง เป็นสิ่งสำคัญที่บุคคลทุกอาชีพ จะต้องพึงมีรวมทั้งบรรณารักษ์ห้องสมุดก็ เช่นเดียวกัน เพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงาน ในห้องสมุดมีผลดีมีประสิทธิภาพ (เคช เฝ้าน้อย. 2533 : 24)

สำหรับจรรยาบรรณบรรณารักษ์นั้น เกท (Gate. 1976 : 244) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า บรรณารักษ์ควรมีจรรยาบรรณดังนี้

1. ต้องมีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในการธำรงรักษาไว้ ซึ่งกฎหมาย ห้องสมุดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ใช้ (Library Bill of Rights)
2. ควรเรียนรู้และค่านโยบายอย่างถูกต้อง เกี่ยวกับห้องสมุดที่สังกัด อยู่โดยถือว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันนั้น นอกเสียจากว่านโยบายเหล่านั้นจะขัด กับหลักการที่เป็นสาระสำคัญของกฎหมายห้องสมุดที่ เกี่ยวกับสิทธิผู้ใช้
3. จะต้องป้องกันรักษาสัมพันธภาพแห่งความไว้วางใจ ระหว่างผู้ใช้กับ ห้องสมุด ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ
4. จะต้องหลีกเลี่ยงการเบียดบัง เอาผลประโยชน์ของห้องสมุดที่ตน ทำงานอยู่มา เป็นผลประโยชน์ของตน
5. มีหน้าที่รับผิดชอบในอันที่จะก่อให้เกิดความ เสมอภาค และยุติธรรม ในการบรรจุแต่งตั้ง การจ้าง และการเลื่อนตำแหน่งบุคลากร โดยคำนึงถึงความ สามารถในการปฏิบัติงาน เป็นสำคัญ
6. มีหน้าที่รับผิดชอบ เมื่อจะต้องประเมินคุณลักษณะของบุคคล โดยจะ ต้องรายงานข้อเท็จจริงอย่างแจ้งชัดถูกต้อง และปราศจากอคติตามแนวทาง อันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เกี่ยวกับการเปิดเผยประวัติส่วนบุคคล

ส่วนจรรยาบรรณบรรณารักษ์ในประเทศไทยนั้น อุทัยวรรณ คิริเลิศ (2533 : 12) ให้ความหมายจรรยาบรรณบรรณารักษ์ว่า หมายถึง ข้อกำหนด ซึ่งเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติอันดีงามของบรรณารักษ์ที่สังคมของผู้ประกอบอาชีพบรรณารักษ์กำหนดขึ้น เพื่อดำรงรักษา ส่งเสริม เกียรติคุณ ชื่อเสียงของวิชาชีพบรรณารักษ์ และผู้ประกอบอาชีพบรรณารักษ์ ซึ่งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้ประกาศใช้จรรยาบรรณบรรณารักษ์อย่างเป็นทางการครั้งแรก ในวันที่ 30 เมษายน 2521 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้บรรณารักษ์ได้ใช้วิจารณญาณของตน มีการควบคุมตนเองและควบคุมระหว่างผู้ร่วมวิชาชีพ และผู้ร่วมงานอื่น ๆ ก่อให้เกิดมาตรฐานความประพฤติที่ดีอยู่ในสภาพอันควร เป็นที่ยกย่องในสังคม โดยอาศัยหลักศีลธรรมและ เพื่อให้การปฏิบัติงาน ของบรรณารักษ์ได้ทันต่อ เหตุการณ์อยู่เสมอ (วิภา โภยสุขใจ. 2527 : 64-70) ต่อมาจรรยาบรรณบรรณารักษ์ฉบับนี้ ได้รับการปรับปรุงแก้ไขข้อความบางตอนโดยคณะกรรมการวิชาการ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในที่ประชุมสามัญประจำปี 2529 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐในด้านความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (อุทัยวรรณ คิริเลิศ. 2533 : 18-20)

หมวดที่ 1 จรรยาบรรณต่อผู้ใช้

1. ให้คำนึงถึงความสะดวกสบายของผู้ใช้ก่อนสิ่งอื่น
2. ให้ใช้วิชาชีพที่ได้ศึกษามาให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้อย่างเต็มความสามารถ
3. ให้ความเสมอภาคแก่ผู้ใช้โดยไม่คำนึงถึงฐานะ เชื้อชาติ ศาสนา สังคม

หมวดที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

1. ไม่ประพฤติหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในวิชาชีพของตน

2. ต้องศึกษาและแสวงหาความรู้ เพื่อให้ตนมีวุฒิ เข้าขั้นมาตรฐานที่สถาบันวิชาชีพกำหนดไว้ และหมั่นเพียรฝึกฝนทักษะตลอดจนหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน
3. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อส่งเสริมเกียรติคุณของวิชาชีพ ผู้ร่วมอาชีพ และเพื่อพัฒนาวิชาชีพ
4. ไม่ฝักใฝ่ในการเพิ่มพูนฐานะทาง เศรษฐกิจส่วนตัว จนเป็นการบั่นทอน การปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ

หมวดที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมงาน

1. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและผู้ร่วมอาชีพ
2. ให้ความเคารพและยอมรับในข้อตกลงที่เป็นมติของที่ประชุม
3. รักษาและแสวงหามิตรภาพระหว่างผู้ร่วมงานและผู้ร่วมอาชีพ
4. ในกรณีที่เป็นผู้บังคับบัญชาไม่มีอคติในการแต่งตั้ง การพิจารณาความดี ความชอบ และการลงโทษ

หมวดที่ 4 จรรยาบรรณต่อสถาบัน

1. รักษาประโยชน์และชื่อเสียงของสถาบันที่ห้องสมุดสังกัดอยู่ และไม่กระทำการอันใดที่จะ เป็นทางทำให้เกิดความ เสื่อม เสีย
2. ร่วมมือและปฏิบัติงานด้วยดีตามนโยบายที่ผู้บังคับบัญชาได้รับมา เพื่อ ความก้าวหน้าของสถาบันโดยส่วนรวม
3. ไม่พึงใช้ชื่อและทรัพยากรของสถาบัน เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือเพื่อ หมู่คณะโดยมิชอบ

หมวดที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม

1. ควรเป็นผู้นำอย่างเข้มแข็ง เพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาทของภาระ หน้าที่ที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาประเทศ
2. พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อประโยชน์ของชุมชนด้วยการใช้วิชาชีพโดย สุจริต และไม่ให้เป็นการเสียหายต่อภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่
3. พร้อมทั้งจะผดุงรักษาไว้ซึ่ง เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคม

คุณสมบัติของบรรณารักษ์หรือครูบรรณารักษ์

เนื่องจากอาชีพบรรณารักษ์ เป็นวิชาชีพประเภทหนึ่งที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะวิชา และความรู้ทั่วไปในการประกอบอาชีพ ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์จึงต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม เพื่อจะปฏิบัติงานห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องสมุดโรงเรียน จะมีสถานภาพเป็นทั้งครูและบรรณารักษ์ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า ครูบรรณารักษ์ คือ ต้องปฏิบัติงานห้องสมุดและทำหน้าที่ครูผู้สอนด้วย ส่วนในสถานศึกษาประเภทอื่น แม้จะไม่ได้ชื่อว่าเป็นครูบรรณารักษ์แต่ก็ต้องทำหน้าที่ครูผู้สอนในทางอ้อม เช่นกัน เมื่อเป็นเช่นนี้บุคคลที่จะมาเป็นบรรณารักษ์หรือครูบรรณารักษ์จึงควรมีคุณสมบัติดังนี้ (พวา พันธุ์เมฆา. 2525 : 13-15)

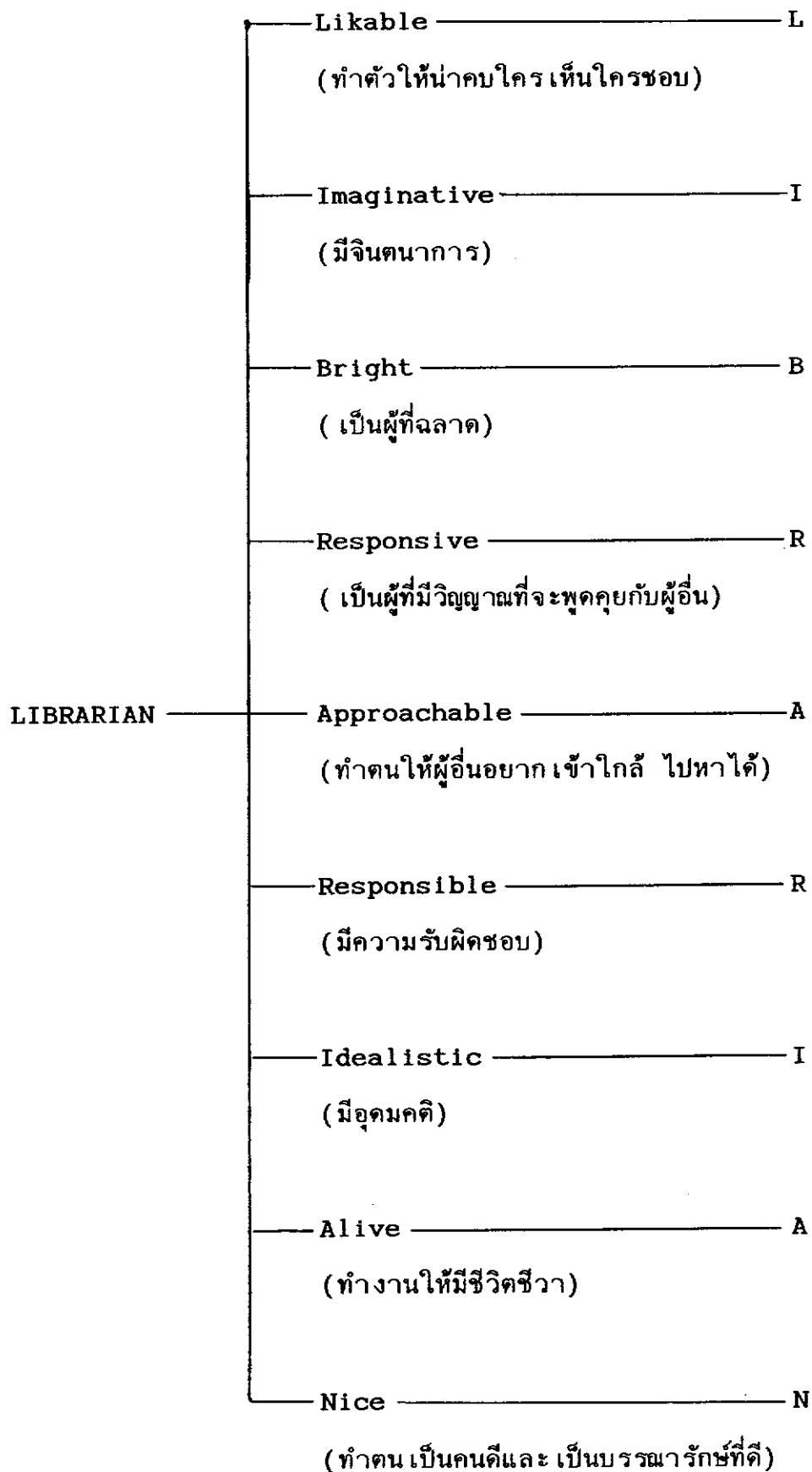
1. มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ จะต้องผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโท สาขาวิชานี้โดยเฉพาะ เพราะงานห้องสมุดเป็นงานวิชาชีพชั้นสูงอย่างหนึ่ง หากใช้ผู้ไม่มีคุณสมบัติมาปฏิบัติงานอาจทำให้งานไม่สัมฤทธิ์ผลและเกิดความเสียหายได้
2. มีวุฒิทางการศึกษา ต้องผ่านวิชาชีพทางการศึกษา และยิ่งถ้ามีประสบการณ์ในด้านการสอนด้วยจะเป็นผลดียิ่งต่อการปฏิบัติงาน
3. มีความรู้เกี่ยวกับวัสดุการศึกษาทุกชนิด เพราะห้องสมุดมิใช่จะมีเพียงหนังสือวารสารเท่านั้น แต่ห้องสมุดจะพยายามรวบรวมวัสดุการศึกษาทุกชนิดเอาไว้บริการหรือใช้เป็นสื่อนำความรู้ประสบการณ์ไปยังนักเรียน บรรณารักษ์จึงต้องพยายามค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องวัสดุการศึกษา หากทำได้ดังนี้ก็ช่วยให้ห้องสมุดก้าวไปถึงสภาพสมบูรณ์ตามอุดมคติ
4. มีความศรัทธาในอาชีพบรรณารักษ์

จากคุณสมบัติของบรรณารักษ์ดังกล่าว มีความสอดคล้องกับคุณสมบัติของบรรณารักษ์ที่ เอชเชม (พุทธชาติ เฟ่นโพน. 2528 : 14-15 ; อ้างอิงมาจาก Asheim. 1954) และ สำราญ แสงจิว (2533 : 7-8) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. มีความรู้ทั่วไปและมีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ และจะต้องหมั่นแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ
2. มีความรักและศรัทธาในอาชีพบรรณารักษ์ รวมทั้งมีทักษะและคุ้นเคยกับทรัพยากรห้องสมุด ตลอดจนกลวิธีของงานบริการห้องสมุด
3. มีความรับผิดชอบสูงและปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียร ละเอียดรอบคอบ ติดตามประเมินผลงาน และพยายามพัฒนางานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
4. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นมิตรกับทุกคน ชอบการสังคม ชอบพบปะบุคคล สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ
5. เป็นคนดี สุภาพเรียบร้อย พุดจาไพเราะและมีความตั้งใจจริง มีความกระตือรือร้นและรักที่จะให้บริการทุกคนด้วยความเสมอภาค
6. เป็นผู้มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ มีอารมณ์ขัน ร่าเริง แจ่มใส กระฉับกระเฉงในการปฏิบัติหน้าที่ มีอารมณ์มั่นคง อดทนต่อคำวิจารณ์ของผู้ใช้บริการและพยายามแก้ไขและชี้แจงข้อบกพร่องต่าง ๆ อีกทั้งไม่จู้จี้กับความผิดเล็กน้อย และไม่เข้มงวดต่อระเบียบข้อบังคับมากเกินไป
7. เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอุดมคติริเริ่มสร้างสรรค์และมีความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างสม่ำเสมอโดยไม่ต้องมีผู้ควบคุม
8. เป็นนักประชาธิปไตยมีใจเป็นกลาง มีความยุติธรรมต่อทุก ๆ คน และให้ความยกย่องแก่ผู้อื่น ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานและผู้ใช้ห้องสมุด
9. พยายามที่จะเข้าใจและเรียนรู้อุปนิสัยของผู้ใช้ห้องสมุด เพื่อจะได้จัดบริการต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้
10. เป็นผู้ที่รักหนังสือและรักการอ่าน พยายามชวนขยายเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหนังสือ และมีพรสวรรค์ในการทำงานเกี่ยวกับหนังสือร่วมกับผู้อื่นได้
11. เป็นผู้ที่มีความกล้าและพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาทางวิชาการโดยไม่ย่อท้อ

12. เป็นผู้นำและเป็นผู้ปฏิบัติตามที่ดี มีความสามารถในการสั่งการได้อย่างชัดเจน และสามารถปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาได้อย่างถูกต้อง
13. เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานและมีความทันสมัยไม่ยึดมั่นงมงายต่อความเชื่อแบบโคแบบหนึ่ง
14. เป็นผู้มีความสามารถนำทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม
15. เป็นผู้ที่มีวิจรรณญาณที่ดี รู้จักใช้งบประมาณ และทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์มากที่สุด อีกทั้งสามารถจัดลำดับงานตามความสำคัญก่อนหลังได้ ทำให้การดำเนินงานราบรื่น คล่องตัวมีประสิทธิภาพ
16. เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยในตนเอง สามารถแบ่งเวลาและแบ่งงานได้
17. เป็นผู้ที่มีความเสียสละ และมีพื้นฐานชีวิตในการปฏิบัติงาน และสามารถสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และสละเวลาให้กับงานได้อย่างเต็มที่โดยไม่มี ความกังวลใจ

ส่วน เฉลียว พันธุ์สีดา (2532 : 35-36) ได้พิจารณาความหมายของคำว่า "LIBRARIAN" ในภาษาอังกฤษ แล้วเสนอคุณสมบัติครูบรรณารักษ์ไว้ว่า ครูบรรณารักษ์ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ เป็นคนดี น่ารัก ฉลาด มีรสนิยม มีความคิด มีอุดมคติ มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้าถึงได้ง่าย มีความรับผิดชอบ และพร้อมใจ ที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ เป็นคนกาย วาจา และใจงาม จากข้อความดังกล่าว ได้สรุป เป็นแผนภาพ เพื่อให้ง่ายแก่การจดจำดังนี้

ภาพประกอบ 2 แผนภาพแสดงคุณสมบัติของบรรณารักษ์

ดังนั้น บรรณารักษ์หรือครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในห้องสมุด จึงต้องมีคุณสมบัติ เฉพาะดังกล่าวข้างต้น และจะต้องยึดปรัชญาของวิชาชีพบรรณารักษ์เป็นหลักในการปฏิบัติงาน อีกทั้งจะต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณบรรณารักษ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดมโนทัศน์ที่ถูกต้องต่อวิชาชีพบรรณารักษ์ อันจะเป็นผลให้ประสบความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพ มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน และมีความสุขในการปฏิบัติงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า งานวิจัยเกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ของบรรณารักษ์ที่มีต่อวิชาชีพบรรณารักษ์โดยตรงนั้นยังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน งานวิจัยที่มีอยู่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับ เจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์เท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอไว้ดังนี้

งานวิจัยในต่างประเทศ

ธอร์นตัน (Thornton. 1963 : 15-25) ศึกษาเจตคติของบรรณารักษ์ ชาวเจอร์เจียที่มีต่ออาชีพบรรณารักษ์ ผลการศึกษาพบว่า เจตคติของบรรณารักษ์แตกต่างกันไปตามประเภทของห้องสมุดที่บรรณารักษ์เหล่านั้นทำงานอยู่ กล่าวคือ บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพบรรณารักษ์น้อยกว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดเฉพาะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดเฉพาะ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพบรรณารักษ์ ไม่แตกต่างกัน

ส่วน อันวอร์ (Anwar. 1974 : 7256-A) ได้ศึกษาภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจสังคม (socioeconomic background) และอิทธิพลที่มีต่อความพอใจหรือไม่พอใจต่ออาชีพบรรณารักษ์ของบรรณารักษ์ชาวปากีสถาน ผลการศึกษาพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่เป็นชาย อายุต่ำกว่า 35 ปี สมรสแล้ว เกิดในครอบครัวที่มี

เศรษฐกิจต่ำ มีภูมิหลังการศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และใช้เวลา 1 ปี ในการศึกษาชั้นอนุปริญญาทางบรรณารักษศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยปาลีสถาน บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ไม่ได้เลือกอาชีพบรรณารักษ์ และไม่ได้ทำงานบรรณารักษ์ในเบื้องต้น แต่ตัดสินใจเป็นบรรณารักษ์เพราะได้รับอิทธิพลจากหลาย ๆ ปัจจัยประกอบด้วย การรักหนังสือ อิทธิพลจากบรรณารักษ์ ความสำคัญของวิชาชีพบรรณารักษ์ และคำแนะนำจากญาติ ส่วนอิทธิพลที่ทำให้บรรณารักษ์ไม่พึงพอใจในอาชีพบรรณารักษ์นั้น เกิดจากปัจจัยด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจของบรรณารักษ์ต่ำ แต่บรรณารักษ์ก็ไม่ต้องการออกจากวิชาชีพนี้ไป และความไม่พึงพอใจในอาชีพบรรณารักษ์ไม่ได้เป็นผลกระทบต่อความรู้สึกในอาชีพ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1985 เบิร์นสไตน์ และลีช (Bernstein and Leach. 1985 : 178-180) ได้ศึกษาเจตคติในการพัฒนาอาชีพบรรณารักษ์ โดยศึกษาจากสมาชิกของ ALA ประมาณ 1,400 กว่าคน ซึ่งเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย และห้องสมุดเฉพาะ ผลการสำรวจพบว่า ผลสำเร็จในอาชีพนั้น ร้อยละ 51 เห็นว่า ประสบความสำเร็จตามที่ต้องการกล่าวคือ ร้อยละ 32 เห็นว่า ได้รับความก้าวหน้าในวิชาชีพ ร้อยละ 16 จะปฏิบัติงานในวิชาชีพนี้ต่อไปทั้งในปัจจุบันและอนาคต และร้อยละ 3 ต้องการเปลี่ยนงาน ส่วนร้อยละ 41 นั้นไม่ประสบความสำเร็จ กล่าวคือ ร้อยละ 32 ยังคงปฏิบัติงานทั้งที่ไม่ชอบ ร้อยละ 7 ต้องการเปลี่ยนงานแต่ยังเปลี่ยนไม่ได้ และร้อยละ 2 หวังจะออกจากงาน ส่วนที่เหลือร้อยละ 8 ต้องการลาออกจากวิชาชีพบรรณารักษ์ ในด้านความพึงพอใจต่องานพบว่า ร้อยละ 82 เห็นว่า วิชาชีพบรรณารักษ์เป็นงานที่ท้าทายและมีคุณค่า ร้อยละ 45 เห็นว่า เป็นงานที่มีโอกาสเจริญก้าวหน้า และมีความเป็นอิสระ และร้อยละ 38 เห็นว่า เป็นงานที่มีอำนาจบังคับบัญชา ในด้านเหตุผลที่บรรณารักษ์เลือกอาชีพนี้ ส่วนใหญ่เลือกเพราะ รักหนังสือและรักการอ่าน รองลงไปคือ ชอบทำงานในห้องสมุด สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และต้องการทำงานที่ให้บริการผู้อื่น สำหรับด้านความต้องการในการฝึกอบรมนั้นบรรณารักษ์เห็นว่า ได้รับการเตรียมการที่ดีสำหรับงานที่ทำอยู่จากสถาบัน

ศึกษาของเขา และบรรณารักษ์ต้องการได้รับการอบรมด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีมากที่สุดถึงร้อยละ 59 รองลงไป ร้อยละ 50 ต้องการได้รับการพัฒนาการจัดการ ส่วนการพัฒนาวิชาชีพนั้นบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 71 เห็นว่าน่าจะมีส่วนร่วมในการฝึกงานและสัมมนามากที่สุด ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อันวอร์ ที่ศึกษาพบว่า เหตุผลที่บรรณารักษ์เลือกอาชีพนี้ เพราะรักหนังสือ และความสำคัญของวิชาชีพบรรณารักษ์ที่มุ่งให้บริการผู้อื่น ส่วนในด้านความพึงพอใจในอาชีพบรรณารักษ์ พบว่า มีบรรณารักษ์ส่วนหนึ่งที่ปฏิบัติงานในอาชีพทั้งที่ไม่ชอบ

ปีเดียวกันนี้ (ค.ศ.1985) รัชชูกิ (Rassouki. 1985 : 3231-A) ได้ศึกษาเจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย และวิทยาลัย ในรัฐเพนซิลเวเนีย รัฐโอไฮโอ และรัฐเวสเวอร์จิเนีย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบรรณารักษ์วิชาชีพจำนวน 379 คน จากห้องสมุดต่าง ๆ จำนวน 36 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า สภาพภูมิศาสตร์ของที่ตั้งทั้ง 3 รัฐ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และขนาดของห้องสมุด ไม่มีความสัมพันธ์ต่ออาชีพบรรณารักษ์ ยกเว้นตัวแปรด้านความพึงพอใจในเงินเดือน เจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ของบรรณารักษ์ในสถาบันดังกล่าว เป็นผลกระทบมาจากสาเหตุ 5 ปัจจัย คือ ฐานะในวงสังคม และการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ การสร้างสรรค์ และความก้าวหน้าการเป็นวิชาชีพชั้นสูงของบรรณารักษ์ การเห็นแก่ประโยชน์คนอื่น และความมั่นใจในตนเอง และความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมในอาชีพบรรณารักษ์

งานวิจัยในประเทศไทย

ศรีสมร คุณากรบดินทร์ (2524 : 43 ; 70-71) ได้ศึกษาเรื่องเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ของนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาโทกับบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครูพบว่า ทั้งนักศึกษา

และบรรณารักษ์มีทัศนคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ในระดับดีมาก ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเป็นอาชีพที่ต้องการมนุษยสัมพันธ์และ เป็นอาชีพที่มีประโยชน์ต่อวงวิชาการ นักศึกษาและบรรณารักษ์มีทัศนคติไม่ดีต่ออาชีพบรรณารักษ์ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเป็นอาชีพที่ต้องทำงานจำเจ ซ้ำซาก สำหรับผลการเปรียบเทียบพบว่านักศึกษาที่มีระดับการศึกษา และภูมิลำเนาต่างกันมีทัศนคติต่ออาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน ส่วนบรรณารักษ์ที่มีอายุต่างกัน อายุการเป็นบรรณารักษ์ต่างกัน และภูมิลำเนาต่างกัน มีทัศนคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ไม่แตกต่างกัน สำหรับ เหตุผลในการเลือกอาชีพบรรณารักษ์พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกอาชีพบรรณารักษ์ เพราะรักการอ่านและชอบอ่านหนังสือมากที่สุด ส่วนบรรณารักษ์เลือกอาชีพนี้เพราะศึกษามาทางสาขานี้

ในปี พ.ศ.2528 สมาน ลอยฟ้า (2528 : 15-16) ได้ศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาสาขาบรรณารักษ์ศาสตร์ชั้นปีที่ 1-4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 129 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านสถานภาพวิชาชีพ นักศึกษาส่วนใหญ่มองว่าอาชีพบรรณารักษ์เป็นอาชีพและงานที่ไม่ค่อยน่าสนใจและไม่ท้าทายความสามารถ เป็นงานที่ไม่ก้าวหน้าและเป็นอาชีพที่ไม่ทัดเทียมวิชาชีพอื่น

2. ด้านความคาดหวังในอาชีพ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า อาจจะไปประกอบอาชีพอื่นถ้ามีโอกาส

3. ด้านการศึกษาวิชาชีพ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ดีขึ้น เมื่อได้ศึกษาวิชาชีพนี้ และมีนักศึกษาถึงร้อยละ 58.42 ต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาเรียนใหม่ หากมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้เปลี่ยนสาขาวิชาเอกได้ โดยมีเหตุผลในการขอเปลี่ยนคือ วิชาชีพนี้ไม่เหมาะสมกับบุคลิกภาพ ไม่ชอบเรียน และเป็นวิชาที่ไม่ถนัด

ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสมร คุณากร-บดินทร์ ที่ศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ที่กำลังศึกษาวิชาชีพบรรณารักษ์ มีทัศนคติที่ไม่ใคร่ดีต่อวิชาชีพ ซึ่งตรงกันข้ามกับผลการวิจัยของ พรพิมล ศุภสิทธิ์ (2532 : 84-86) ได้ศึกษาเจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 โดยศึกษาเจตคติต่ออาชีพ
 บรรณารักษ์ใน 3 ด้าน คือ ด้านสถานภาพของบรรณารักษ์ ด้านการปฏิบัติงานของ
 บรรณารักษ์ และด้านจรรยาบรรณของบรรณารักษ์ พบว่า ครูบรรณารักษ์มีเจตคติ
 ต่ออาชีพบรรณารักษ์ในระดับสูงทั้ง 3 ด้าน และเมื่อเปรียบเทียบเจตคติต่ออาชีพ
 บรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านบรรณารักษ์ต่างกัน มี
 วุฒิทางบรรณารักษ์ต่างกัน มีเจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน
 และเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ครูบรรณารักษ์มีเจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์แตก-
 ต่างกัน เฉพาะด้านการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ โดยครูบรรณารักษ์ที่มีประส-
 บการณ์การทำงานด้านบรรณารักษ์ 5 ปีขึ้นไป มีเจตคติสูงกว่าครูบรรณารักษ์ที่มี
 ประสบการณ์การทำงานด้านบรรณารักษ์ต่ำกว่า 5 ปี

ต่อมาในปี พ.ศ.2533 สายสุณี ฤทธิรงค์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา
 ความสัมพันธ์ระหว่างขวัญกับคุณสมบัติส่วนตัว และมโนทัศน์ต่อสภาพแวดล้อมทาง
 วิชาชีพบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า ระดับขวัญของบรรณารักษ์
 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐมีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์ต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาชีพ
 ในด้านระ เบียบกฎ เกณฑ์ในการขอตำแหน่งทางวิชาการ การได้รับการยอมรับจาก
 บุคคลอื่นในมหาวิทยาลัย การได้รับการยอมรับจากนิสิตนักศึกษา การทำงานใน
 วันหยุดราชการ การทำงานก่อนและกลับหลังบุคลากรอื่น และความร่วมมือระหว่าง
 ห้องสมุดสถาบัน ส่วนมโนทัศน์ด้านระบบการบริหารงานห้องสมุด ระบบการเข้าสู่
 ตำแหน่งผู้บริหาร ที่มาของตำแหน่งผู้บริหารห้องสมุด ลักษณะการดำรงตำแหน่งของ
 ผู้บริหารห้องสมุด ลักษณะการดำรงตำแหน่งของหัวหน้าฝ่ายในห้องสมุด สายงาน
 ของตำแหน่งบรรณารักษ์ ความก้าวหน้าของตำแหน่ง เมื่อเปรียบเทียบกับสาย ก
 ความก้าวหน้าของตำแหน่งบรรณารักษ์ เมื่อเปรียบเทียบกับสาย ค โอกาสการเลื่อน
 ตำแหน่งทางวิชาการของบรรณารักษ์ การมีสิทธิ์ลา เพื่อเขียนตำราหรืองานวิจัย
 สถานภาพของบรรณารักษ์และการทำงานในระยะปิดภาค เรียบไม่มีความสัมพันธ์กับ
 ระดับขวัญ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับ เจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ พบว่า ตัวแปรอิสระซึ่งเป็นคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษากัน เป็นส่วนมาก คือ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนา วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และ ประเภทของห้องสมุด ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ได้แก่ ความพึงพอใจ สภาพฐานะทางเศรษฐกิจ โอกาสเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ ลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่ นอกจากนี้ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในต่างประเทศ บรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดเฉพาะ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพบรรณารักษ์ และมีความพึงพอใจในอาชีพบรรณารักษ์ เพราะเห็นว่า เป็นงานที่ท้าทาย และมีคุณค่า เป็นงานที่มีโอกาสเจริญก้าวหน้า มีความเป็นอิสระและมีอำนาจบังคับบัญชา แต่งานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่ มีแนวโน้มของเจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ในทางที่ไม่ดี โดยมองว่า อาชีพบรรณารักษ์เป็นอาชีพที่ต้องทำงานจำเจซ้ำซาก ไม่น่าสนใจ ไม่ท้าทายความสามารถ เป็นงานที่ไม่ก้าวหน้าไม่ทัดเทียมวิชาชีพอื่น ส่วนผลวิจัยที่ตรงกัน คือ บรรณารักษ์ส่วนใหญ่เลือกวิชาชีพนี้ เพราะรักหนังสือและรักการอ่าน สำหรับผลการเปรียบเทียบเจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์พบว่า บรรณารักษ์ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานด้านบรรณารักษ์ต่างกัน มีเจตคติต่อวิชาชีพบรรณารักษ์ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นผลการวิจัยของ พรพิมล ศุภสิทธิ์ ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์มีเจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน เฉพาะด้านการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ โดยครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านบรรณารักษ์ 5 ปีขึ้นไป มีเจตคติสูงกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านบรรณารักษ์ต่ำกว่า 5 ปี ผู้วิจัยจึงได้กรอบความคิดจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยดังกล่าว และได้นำมาใช้ในการศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตต่าง ๆ 38 เขต ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2536 จำนวนทั้งสิ้น 427 คน ในโรงเรียน 427 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการสุ่มจากประชากรที่กำหนด โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) จากเขตต่าง ๆ 38 เขต โดยในแต่ละเขตดำเนินการสุ่มโรงเรียนด้วยวิธีการจับฉลากเขตละ 50 เปอร์เซ็นต์ ได้จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 225 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนทำการสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะครูบรรณารักษ์ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 225 คน

2. ผู้วิจัยได้ส่งแบบทดสอบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครู-บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ไปให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ทั้ง 225 คน ปรากฏว่า ได้รับแบบทดสอบคืนมาทั้ง 225 ฉบับ เมื่อตรวจสอบแล้วปรากฏว่า มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ คิดเป็นร้อยละ 100/ ซึ่งจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขต

ลำดับที่	เขต	จำนวน โรงเรียน	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
1	พระนคร	11	11	6
2	ป้อมปราบฯ	4	4	2
3	ปทุมวัน	9	9	5
4	สัมพันธวงศ์	3	3	2
5	บางรัก	5	5	3
6	ดุสิต	9	9	5
7	บางซื่อ	7	7	4
8	พญาไท	1	1	1
9	ราชเทวี	4	4	2
10	ยานนาวา	6	6	3
11	สาทร	2	2	1
12	บางคอแหลม	7	7	4
13	พระโขนง	11	11	6
14	คลองเตย	12	12	6
15	ประเวศ	18	18	9

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	เขต	จำนวน โรงเรียน	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
16	สวนหลวง	7	7	4
17	บางเขน	13	13	7
18	ดอนเมือง	12	12	6
19	จตุจักร	6	6	3
20	บางกะปิ	13	13	7
21	ลาดพร้าว	7	7	4
22	บึงกุ่ม	12	12	6
23	ธนบุรี	17	17	9
24	คลองสาน	7	7	4
25	ภาษีเจริญ	22	22	11
26	บางขุนเทียน	24	24	12
27	จอมทอง	11	11	6
28	บางกอกน้อย	15	15	8
29	บางพลัด	10	10	5
30	ตลิ่งชัน	22	22	11
31	บางกอกใหญ่	6	6	3
32	มีนบุรี	31	31	16
33	ลาดกระบัง	20	20	10
34	หนองจอก	37	37	19
35	ราษฎร์บูรณะ	13	13	7

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	เขต	จำนวน โรงเรียน	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
36	หนองแขม	9	9	5
37	ห้วยขวาง	1	1	1
38	ดินแดง	3	3	2
	รวม	427	427	225

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัว สอบถามเกี่ยวกับอายุ สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และประสบการณ์การทำงาน จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบสถานการณ์ ซึ่งมีคำถามชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพของ เครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบ ตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบรรณารักษ์
3. ศึกษาจรรยาบรรณบรรณารักษ์ที่ประกาศใช้โดยสมาคมห้องสมุดแห่ง-

ประเทศไทยฯ ฉบับปรับปรุงและรับรองโดยที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2529

(สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. 2529 : อัดสำเนา)

4. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารตามข้อ 1-3 แล้วสรุปออกมาเป็นมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ในด้านต่างๆ 5 ด้าน ซึ่งในแต่ละด้านประกอบด้วยมโนทัศน์ย่อยๆ รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 ข้อ ดังนี้ คือ

4.1 ด้านมโนทัศน์ต่อผู้ใช้ ประกอบด้วยมโนทัศน์ย่อย 3 ข้อ คือ

4.1.1 ให้คำนึงถึงความสะดวกสบายของผู้ใช้ก่อนสิ่งอื่น

4.1.2 ให้ใช้วิชาชีพที่ได้ศึกษามาให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้

อย่างเต็มความสามารถ

4.1.3 ให้ความเสมอภาคแก่ผู้ใช้โดยไม่คำนึงถึงฐานะ

เชื้อชาติ ศาสนา สังคม

4.2 ด้านมโนทัศน์ต่ออาชีพ ประกอบด้วยมโนทัศน์ย่อย 4 ข้อ คือ

4.2.1 ไม่ประพฤดิหรือกระทำการใดๆ อันเป็นเหตุให้

เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในวิชาชีพของตน

4.2.2 ต้องศึกษาและแสวงหาความรู้ เพื่อให้ตนมีวุฒิเข้าขั้น

มาตรฐานที่สถาบันวิชาชีพกำหนดไว้และหมั่นเพียรฝึกฝนทักษะ ตลอดจนค้นหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน

4.2.3 ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อส่งเสริม

เกียรติคุณของวิชาชีพ และเพื่อพัฒนาวิชาชีพ

4.2.4 ไม่ฝักใฝ่ในการเพิ่มพูนฐานะ เศรษฐกิจส่วนตัว จนเป็น การบั่นทอนการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ

4.3 ด้านมโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน ประกอบด้วยมโนทัศน์ย่อย 2 ข้อ คือ

4.3.1 รักษาแสงงามมิตรภาพ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วม- งาน และผู้ร่วมอาชีพ

4.3.2 ให้ความเคารพและยอมรับในข้อตกลงที่เป็นมติของที่ ประชุม

4.4 ด้านมโนทัศน์ต่อสถาบัน ประกอบด้วยมโนทัศน์ย่อย 3 ข้อ คือ

4.4.1 รักษาประโยชน์และชื่อเสียงของสถาบันที่ห้องสมุดสังกัด อยู่และไม่กระทำการใดๆ ที่จะ เป็นทางทำให้เกิดความเสื่อม เสีย

4.4.2 ร่วมมือและปฏิบัติงานด้วยดีตามนโยบายที่ผู้บังคับบัญชา ได้รับมา เพื่อความก้าวหน้าของสถาบันโดยส่วนรวม

4.4.3 ไม่พึงใช้ชื่อและทรัพยากรของสถาบัน เพื่อประโยชน์ ส่วนตน หรือหมู่คณะโดยมิชอบ

4.5 ด้านมโนทัศน์ต่อสังคม ประกอบด้วยมโนทัศน์ย่อย 3 ข้อ คือ

4.5.1 ควรเป็นผู้นำอย่างเข้มแข็ง เพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาท ของภาระหน้าที่ที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาประเทศ

4.5.2 พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อประโยชน์ของชุมชนด้วยการใช้ วิชาชีพโดยสุจริต และไม่ให้เป็นการเสียหายต่อภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่

4.5.3 พร้อมทั้งจะผดุงรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพ และความมั่นคง ของสังคม

5. วิเคราะห์มโนทัศน์ย่อยแต่ละข้อในแต่ละด้าน แล้วกำหนดรายละเอียด พฤติกรรมให้กับมโนทัศน์ย่อยข้อละประมาณ 1-3 พฤติกรรม โดยอาศัยแนวทางที่ อุตัยวรรณ ศิริเลิศ (2533 : 126-134) กำหนดไว้ได้พฤติกรรมที่ใช้วัดมโนทัศน์ เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 35 ข้อ ดังมีรายละเอียดดังนี้

มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม
<p>1. <u>ด้านมโนทัศน์ต่อผู้ใช้</u></p> <p>1.1 ให้คำนึงถึงความ สะดวกสบายของผู้ ใช้ก่อนสิ่งอื่น</p>	<p>1.1.1. ให้บริการผู้ใช้ทันที เมื่อผู้เข้ามาขอรับบริการ</p> <p>1.1.2 จัดทรัพยากรสารสนเทศให้เป็นระเบียบอย่างมี ระบบตลอดเวลาและง่ายต่อการเข้าถึง</p> <p>1.1.3 เร่งรีบดำเนินการจัดการสารสนเทศต่างๆ ตาม หน้าที่ เพื่อให้บริการต่อผู้ใช้อย่างรวดเร็ว</p>
<p>1.2 ให้ใช้วิชาชีพที่ได้ ศึกษามาให้เกิด ประโยชน์แก่ผู้ใช้ อย่างเต็มความ สามารถ</p>	<p>1.2.1 ให้บริการตอบคำถามที่รวดเร็ว ถูกต้องและ เหมาะสมแก่ผู้ใช้แต่ละราย</p> <p>1.2.2 จัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เหมาะสมกับระดับ ของผู้ใช้</p> <p>1.2.3 จัดบริการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนนิสัยรัก การอ่านหนังสือ</p>
<p>1.3 ให้ความเสมอภาค แก่ผู้ใช้โดยไม่คำนึง ถึงฐานะ เชื้อชาติ ศาสนา สังคม</p>	<p>1.3.1 ปฏิบัติต่อผู้ใช้ด้วยกฎ ระเบียบเดียวกัน</p> <p>1.3.2 วางตนอย่างยุติธรรมโดยให้บริการแก่ผู้ใช้ อย่างเท่าเทียมกัน</p> <p>1.3.3 ไม่ใช่หน้าที่เพื่อสิทธิพิเศษส่วนตัวหรือพวกพ้อง</p>

มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม
<p>2. <u>ด้านมโนทัศน์ต่ออาชีพ</u></p> <p>2.1 ไม่ประพฤติหรือ กระทำการใดๆอัน เป็นเหตุให้เสื่อม เสียเกียรติศักดิ์ใน วิชาชีพของตน</p>	<p>2.1.1 ไม่พูดจาถากถางหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อ ผู้ใช้บริการ</p> <p>2.1.2 ไม่พูดจาคุกคามเหยียดหยามวิชาชีพของตน</p> <p>2.1.3 แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่</p>
<p>2.2 ต้องศึกษาและแสวง หาความรู้ เพื่อให้ตน มีวุฒิ เข้าชั้นมาต ฐานที่สถาบันวิชาชีพ กำหนดไว้และหมั่น เพียรฝึกฝนทักษะ ตลอดจนหาวิธีการ ใหม่ๆมาใช้ในการ ปฏิบัติงาน</p>	<p>2.2.1 ต้องฝึกตนให้เป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน เรื่องใน วิชาชีพอยู่ตลอดเวลา</p> <p>2.2.2 เข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อให้มีความ รู้ และทักษะในวิชาชีพมาใช้ในการปฏิบัติงาน</p> <p>2.2.3 นำเทคนิคและ เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการ ปฏิบัติงานและปรับปรุงการทำงานให้ก้าวหน้า อยู่เสมอ</p>
<p>2.3 ให้ความร่วมมือใน การปฏิบัติหน้าที่ เพื่อ ส่งเสริมเกียรติคุณ ของวิชาชีพและ เพื่อ พัฒนาวิชาชีพ</p>	<p>2.3.1 เข้าร่วมกิจกรรมในวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2.3.2 ปฏิบัติหน้าที่อย่าง เต็มกำลังแม้จะ ไม่มีคนควบคุม</p> <p>2.3.3 ปกป้องรักษา เกียรติคุณของวิชาชีพ</p>

มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม
<p>2.4 ไม่ฝักใฝ่ในการเพิ่ม พูนฐานะทางเศรษฐกิจ กิจส่วนตนจนเป็น การบั่นทอนการ ปฏิบัติงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบ</p>	<p>2.4.1 ไม่เก็บงำทรัพยากรห้องสมุดไว้เพื่อประโยชน์ ส่วนตนหรือพวกพ้อง</p> <p>2.4.2 ไม่เบียดบังเวลาปฏิบัติงานไปปฏิบัติกิจส่วนตน</p>
<p>3. <u>ด้านมโนทัศน์ต่อ</u> <u>ผู้ร่วมงาน</u></p> <p>3.1 รักษาแสวงหามิตร- ภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดีต่อผู้ร่วมงาน และผู้ร่วมอาชีพ</p>	<p>3.1.1 แสดงความเป็นมิตรและให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงาน และผู้ร่วมอาชีพทุกคน</p> <p>3.1.2 ให้ความร่วมมือ เข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้ร่วมงาน และผู้ร่วมอาชีพจัดขึ้น</p> <p>3.1.3 เป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพโดยไม่ต้องมี ใครบังคับ</p>
<p>3.2 ให้ความเคารพและ ยอมรับในข้อตกลงที่ เป็นมติของที่ประชุม</p>	<p>3.2.1 ไม่ละเมิดหรือหลีกเลี่ยงมติของที่ประชุม</p> <p>3.2.2 ชักจูงให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามข้อตกลงที่เป็นมติ ของที่ประชุม</p>

มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม
<p>4. <u>ค่านิยมโน้ตทัศน์ต่อสถาบัน</u></p> <p>4.1 รักษาประโยชน์และชื่อเสียงของสถาบันที่ห้องสมุดสังกัดอยู่ และไม่กระทำการใดๆ ที่จะ เป็นทาง ทำให้ เกิดความเสื่อมเสีย</p>	<p>4.1.1 ดูแลทรัพย์สินของห้องสมุดให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่</p> <p>4.1.2 ขัดขวางมิให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมาแสวงหาผลประโยชน์จากสถาบันที่ห้องสมุดสังกัดอยู่</p>
<p>4.2 ร่วมมือและปฏิบัติงานด้วยดีตามนโยบายที่ผู้บังคับบัญชาได้รับมา เพื่อความก้าวหน้าของสถาบันโดยส่วนรวม</p>	<p>4.2.1 ให้ความร่วมมือปฏิบัติตนตามระเบียบที่ผู้บังคับบัญชากำหนดในการปฏิบัติงาน</p> <p>4.2.2 ควรมีความคิดริเริ่มในกิจกรรมใหม่ๆ ที่จะนำความเจริญมาสู่สถาบัน</p>
<p>4.3 ไม่พึ่งใช้ชื่อและทรัพยากรของสถาบันเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะโดยมิชอบ</p>	<p>4.3.1 ไม่แอบอ้างชื่อบุคคลหรือหน่วยงานเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือของพวกพ้อง</p> <p>4.3.2 ไม่นำวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือของพวกพ้อง</p>

มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม
<p>5. <u>ด้านมโนทัศน์ต่อสังคม</u></p> <p>5.1 ควรเป็นผู้นำอย่าง เข้มแข็ง เพื่อแสดง ให้เห็นถึงบทบาท ของภาชนะหน้าที่ที่มี ต่อการพัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาประเทศ</p>	<p>5.1.1 ริเริ่มกิจกรรมที่เหมาะสมแก่การพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยวิชาชีพ เป็นหลัก</p>
<p>5.2 พร้อมทั้งจะอุทิศตน เพื่อประโยชน์ของ ชุมชนด้วยการใช้ วิชาชีพโดยสุจริต และไม่ให้เป็นการ เสียหายต่อภาระ หน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่</p>	<p>5.2.1 ให้บริการสารนิเทศที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน</p>
<p>5.3 พร้อมทั้งจะผดุงรักษา ไว้ซึ่งเสถียรภาพ และความมั่นคงของ สังคม</p>	<p>5.3.1 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย</p> <p>5.3.2 จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม</p>

6. นำมโนทัศน์ย่อยและรายละเอียดพฤติกรรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมในการที่จะใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์แล้ว ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ โดยถือเสียงตัดสินส่วนใหญ่ เป็นเกณฑ์

เกณฑ์ที่ใช้เลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ ต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนวิชา บรรณารักษศาสตร์ และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์คลุกคลีอยู่ในวิชาชีพบรรณารักษ์มา เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี

7. นำมโนทัศน์ย่อยและรายละเอียดพฤติกรรมที่ใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับ วิชาชีพบรรณารักษ์ซึ่งแก้ไขแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรเพื่อ พิจารณาและแก้ไขอีกครั้ง

8. สร้างแบบทดสอบเพื่อใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ โดย ยึดรายละเอียดพฤติกรรมดังกล่าวเป็นหลัก จำนวน 76 ข้อ โดยเน้นมโนทัศน์ต่อ ผู้ใช้และมโนทัศน์ต่ออาชีพ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาบัตรเพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาและสำนวนภาษา และทำการปรับปรุงตามข้อ- เสนอแนะ

9. การหาคูณภาพของแบบทดสอบ

9.1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น จำนวน 76 ข้อ ไปทดลองใช้กับครู- บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนโดยข้อใดตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อใดตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกินกว่า 1 คำตอบ ให้ 0 คะแนน

9.2 นำข้อมูลจากข้อ 9.1 มาหาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนก รายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ แล้วเลือกข้อสอบไว้ใช้ในการวิจัย 35 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากระหว่าง .30 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 ถึง 1.00

9.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ จากจำนวน 35 ข้อ โดยใช้วิธี คูเคอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) KR-21 ได้ค่าความ เชื่อมั่น เท่ากับ .79

10. ลักษณะและวิธีการตอบแบบทดสอบ

10.1 แบบทดสอบสำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบทดสอบเกี่ยวกับอายุ สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และประสบการณ์การทำงานจำนวน 3 ข้อ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบสถานการณ์ ซึ่งเป็นคำถามชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือกจำนวน 35 ข้อ

ตัวอย่าง แบบทดสอบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัว

0. อายุ

() อายุไม่เกิน 25 ปี

() อายุ 26 - 40 ปี

() อายุ 40 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบทดสอบเกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์

0. ในขณะที่ท่านกำลังค้นหาหนังสือเล่มหนึ่งที่ชั้นอย่างขะมักเขม้น ได้มีนักเรียนคนหนึ่งมาบอกว่า ต้องการหนังสือเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ทราบว่า จะค้นหาอย่างไร ท่านคิดว่า จะปฏิบัติตามข้อใด

ก. แนะนำวิธีค้นและให้นักเรียนไปค้นเอง

ข. ค้นหาหนังสือของตนเองก่อน แล้วจึงช่วยนักเรียนค้น

ค. ช่วยนักเรียนค้นหาหนังสือตามที่นักเรียนร้องขอ

00. ถ้ามีผู้บริจาคนิตยสารสกุลไทยให้ห้องสมุดโรงเรียนของท่านเป็นจำนวนมาก ซึ่งห้องสมุดของท่านก็บอกรับอยู่แล้ว ท่านจะทำอย่างไรกับนิตยสารเหล่านั้น

- ก. ตัดเนื้อหาที่สำคัญไปทำกฤตภาค
- ข. จัดแยกตามปีแล้วเย็บเล่ม
- ค. ปฏิเสธที่จะรับ เพราะมีอยู่แล้ว

10.2 เกณฑ์การให้คะแนน ข้อใดตอบถูกต้องให้ 1 คะแนน ข้อใดตอบผิดหรือไม่ตอบ หรือตอบเกิน 1 คำตอบ ให้ 0 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในการออกหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบทดสอบไปยังครูบรรณารักษ์ห้องสมุด-โรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ส่งแบบทดสอบพร้อมหนังสือขอความร่วมมือ จากผู้อำนวยการสำนัก-การศึกษา ไปยังครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบทดสอบทางไปรษณีย์ และเมื่อผู้ตอบตอบแบบทดสอบแล้ว ให้ส่งคืนทางไปรษณีย์ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 31 มกราคม 2537 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2537 และได้รับแบบทดสอบคืนจำนวน 225 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบทดสอบที่ส่งไป

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบมาแจกแจงความถี่ และ เสนอผลเป็นคำร้อยละ

2. นำข้อมูลตอนที่ 2 ซึ่งเป็นมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์มาตรวจให้คะแนน ข้อใดตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อใดตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกินกว่า 1 คำตอบให้ 0 คะแนน

3. หาค่าเฉลี่ยของคะแนนและหาค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ และรายด้านของมโนทัศน์โดยถือว่าแต่ละข้อ แต่ละด้านมีคะแนนสูงสุด เป็น 1 นำคะแนนมาแบ่งเป็น 5 ระดับตั้งแต่ 0-1 โดยยึดถือ และแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของคะแนนตาม เกณฑ์ที่ปรับปรุงมาจากหน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู ซึ่งเป็นแนวคิดของ อัลพอร์ต และ คาร์อล (กรมการฝึกหัดครู. 2525 : 7) ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>ระดับมโนทัศน์</u>
0.00 - 0.60	ต่ำกว่าเกณฑ์
0.61 - 0.64	ปานกลาง
0.65 - 0.69	ค่อนข้างดี
0.70 - 0.79	ดี
0.80 - 1.00	ดีมาก

4. ทดสอบสมมุติฐาน

4.1 ทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามอายุ และสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ โดยใช้ F-test

ในกรณีที่พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้ studentized q-statistics ของ Newman-Keuls

4.2 ทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์ เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ t-test แบบ independent

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

1.1 วิเคราะห์แบบทดสอบ เป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่าย และ ค่าอำนาจจำแนก (ภักตรา นิคมานนท์. 2532 : 138)

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิธี คูเคอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) สูตร KR-21 (ภักตรา นิคมานนท์. 2532 : 57-58)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน

2.1.1 อัตราส่วนร้อยละ

2.1.2 หาค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 41-42)

2.1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 72-74)

2.2 หาค่าความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ ระหว่างตัวแปรที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 251)

กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของ นิวแมน คูลส์ (Newman-Keuls Method) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2528 : 115)

2.3 หาความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ระหว่างกลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ independent (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 211-212)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ระดับชั้นของความ เป็นอิสระ
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
MS	แทน	ค่ากำลังสองเฉลี่ย
SS	แทน	ผลบวกกำลังสอง

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายตามลำดับดังนี้
ตอนที่ 1 สถานภาพของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัด

กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด
โรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ มโนทัศน์ต่อผู้ใช้ มโนทัศน์ต่ออาชีพ มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน มโนทัศน์ต่อสถาบัน และมโนทัศน์ต่อสังคม จำแนกตามอายุ สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และประสบการณ์การทำงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ค่าร้อยละสถานภาพของครูบรรณารักษ์เกี่ยวกับอายุ สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และประสบการณ์การทำงาน แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าร้อยละของครอบครัวเกษตรกรจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพของครอบครัวเกษตรกร	จำนวนครอบครัวเกษตรกร	ร้อยละ
1. อายุ		
1.1 อายุไม่เกิน 25 ปี	24	10.7
1.2 อายุ 26 - 40 ปี	137	60.9
1.3 อายุ 40 ปีขึ้นไป	64	28.4
รวม	225	100.0
2. สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์		
2.1 ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์		
โดยการเรียนรู้	83	36.9
2.2 ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์		
โดยการอบรมและ/หรือศึกษา ด้วยตนเอง	94	41.8
2.3 ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์	48	21.3
รวม	225	100.0
3. ประสบการณ์การทำงาน		
3.1 ประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี	110	48.9
3.2 ประสบการณ์การทำงาน 5 ปีขึ้นไป	115	51.1
รวม	225	100.0

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี ร้อยละ 60.9 รองลงมาได้แก่ ครูบรรณารักษ์ในระดับอายุ 40 ขึ้นไป ซึ่งมีร้อยละ 28.4 และครูบรรณารักษ์ในระดับอายุต่ำกว่า 25 ปี มีน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 10.7 ส่วนสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ โดยการอบรมและ/หรือศึกษาด้วยตนเอง มีร้อยละ 41.8 รองลงมาได้แก่ ครูบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ โดยการเรียนมีร้อยละ 36.9 และครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์มีน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 21.3 สำหรับครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 48.9 และ ร้อยละ 51.1 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด
โรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ของครูบรรณารักษ์ตาม
มโนทัศน์ทั้ง 5 ด้านได้แก่ มโนทัศน์ต่อผู้ใช้ มโนทัศน์ต่ออาชีพ มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน
มโนทัศน์ต่อสถาบัน และมโนทัศน์ต่อสังคม แสดงดังตาราง 3 - 8

ตาราง 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ด้านมโนทัศน์
ต่อผู้ใช้

ข้อ	มโนทัศน์ต่อผู้ใช้	\bar{X}	S.D.	ระดับมโนทัศน์
1	ให้บริการผู้ใช้ทันที เมื่อผู้ใช้งานขอรับบริการ	0.77	0.42	ดี
2	จัดทรัพยากรสารสนเทศให้ เป็นระ เบียบอย่าง มีระบบตลอด เวลาและง่ายต่อการ เข้าถึง	0.57	0.50	ต่ำกว่าเกณฑ์
3	เร่งรีบดำเนินการจัดการสารสนเทศต่าง ๆ ตามหน้าที่ เพื่อให้บริการต่อผู้ใช้อย่างรวดเร็ว	0.67	0.47	ค่อนข้างดี
4	ให้บริการตอบคำถามที่รวดเร็ว ถูกต้องและ เหมาะสมแก่ผู้ใช้แต่ละราย	0.48	0.50	ต่ำกว่าเกณฑ์
5	จัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ เหมาะสมกับ ระดับของผู้ใช้	0.67	0.47	ค่อนข้างดี
6	จัดบริการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนนิสัย รักการอ่านหนังสือ	0.59	0.49	ต่ำกว่าเกณฑ์
7	ปฏิบัติต่อผู้ใช้ด้วยกฎ ระ เบียบเดียวกัน	0.49	0.50	ต่ำกว่าเกณฑ์

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	มโนทัศน์ต่อผู้ใช้	\bar{X}	S.D.	ระดับมโนทัศน์
8	วางคนอย่างยุติธรรมโดยให้บริการแก่ ผู้ใช้อย่างเท่าเทียมกัน	0.83	0.38	ดีมาก
9	ไม่ใช้หน้าที่เพื่อสิทธิพิเศษส่วนตนหรือพวกพ้อง	0.93	0.26	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม		0.67	0.15	ค่อนข้างดี

จากตาราง 3 แสดงว่า มโนทัศน์โดยรวมของครูบรรณารักษ์ ในด้าน
มโนทัศน์ต่อผู้ใช้อยู่ในระดับค่อนข้างดี

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์สูงสุด คือไม่ใช้
หน้าที่เพื่อสิทธิพิเศษส่วนตนหรือพวกพ้อง ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาได้แก่
วางคนอย่างยุติธรรมโดยให้บริการแก่ผู้ใช้อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีค่าอยู่ในระดับ
ดีมากเช่นกัน ส่วนข้อที่มีมโนทัศน์ต่ำสุด ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ได้แก่ ให้
บริการตอบคำถามที่รวดเร็วถูกต้องและเหมาะสมแก่ผู้ใช้แต่ละราย ปฏิบัติต่อผู้ใช้
ด้วยกฎระเบียบเดียวกัน จัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้เป็นระเบียบอย่างมีระบบ
ตลอดเวลา และง่ายต่อการเข้าถึงและจัดบริการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนนิสัย
รักการอ่านหนังสือตามลำดับ

ตาราง 4 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ ด้านมโนทัศน์
ต่ออาชีพ

ข้อ	มโนทัศน์ต่ออาชีพ	\bar{X}	S.D.	ระดับมโนทัศน์
1	ไม่พูดจาถากถางหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อ ผู้ใช้บริการ	0.94	0.24	ดีมาก
2	ไม่พูดจาคุกคามเย้ยหยันวิชาชีพของตน	0.88	0.33	ดีมาก
3	แต่งกายสุภาพเรียบร้อยในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่	0.44	0.50	ต่ำกว่าเกณฑ์
4	ต้องฝึกตนให้เป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านเรื่องใน วิชาชีพอยู่ตลอดเวลา	0.62	0.49	ปานกลาง
5	เข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อให้มี ความรู้และทักษะในวิชาชีพมาใช้ในการ ปฏิบัติงาน	0.90	0.30	ดีมาก
6	นำเทคนิคและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการ การปฏิบัติงานและปรับปรุงการทำงานให้ ก้าวหน้าอยู่เสมอ	0.29	0.46	ต่ำกว่าเกณฑ์
7	เข้าร่วมกิจกรรมในวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ	0.87	0.34	ดีมาก
8	ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังแม้จะไม่มีใครควบคุม	0.74	0.44	ดี
9	ปกป้องรักษาเกียรติคุณของวิชาชีพ	0.82	0.39	ดีมาก
10	ไม่เก็บงำทรัพยากรห้องสมุดไว้เพื่อประโยชน์ ส่วนตนหรือพวกพ้อง	0.95	0.22	ดีมาก
11	ไม่เบียดบังเวลาปฏิบัติงานไปปฏิบัติกิจส่วนตัว	0.35	0.48	ต่ำกว่าเกณฑ์
ค่าเฉลี่ยรวม		0.71	0.13	ดี

จากตาราง 4 แสดงว่า มโนทัศน์โดยรวมของครูบรรณารักษ์ในด้าน มโนทัศน์ต่ออาชีพ อยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์สูงสุด คือไม่เก็บ ภัทวิทยากรห้องสมุดไว้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง โดยมีค่าอยู่ในระดับ ดีมาก รองลงมาได้แก่ ไม่พูดจาถากถางหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อผู้ใช้บริการ และเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนา เพื่อให้มีความรู้และทักษะในวิชาชีพมาใช้ในการ ปฏิบัติงาน ตามลำดับ ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน ส่วนข้อที่มีมโนทัศน์ต่ำสุด และมีค่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ได้แก่ นำเทคนิคและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการ ปฏิบัติงาน และปรับปรุงการทำงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ไม่เบียดบังเวลา ปฏิบัติงานไปปฏิบัติกิจส่วนตน และแต่งกายสุภาพเรียบร้อยในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ตาม ลำดับ

ตาราง 5 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ ด้านมโนทัศน์
ต่อผู้ร่วมงาน

ข้อ	มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับมโนทัศน์
1	แสดงความ เป็นมิตรและให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงาน และผู้ร่วมอาชีพทุกคน	0.64	0.48	ปานกลาง
2	ให้ความร่วมมือ เข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้ร่วมงาน และผู้ร่วมอาชีพจัดขึ้น	0.97	0.16	ดีมาก
3	เป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพโดยไม่ต้องมี ใครบังคับ	0.68	0.47	ค่อนข้างดี
4	ไม่ละเมิดหรือหลีกเลี่ยงมติของที่ประชุม	0.83	0.38	ดีมาก
5	ชักจูงให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามข้อตกลงที่เป็นมติ ของที่ประชุม	0.92	0.27	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม		0.81	0.18	ดีมาก

จากตาราง 5 แสดงว่า มโนทัศน์โดยรวมของครูบรรณารักษ์ ในด้าน
มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน อยู่ในระดับดีมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ครูบรรณารักษ์ มีมโนทัศน์สูงสุด คือ
ให้ความร่วมมือ เข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้ร่วมงานและผู้ร่วมอาชีพจัดขึ้น โดยมีค่าอยู่ใน
ระดับดีมาก รองลงมาก็มีค่าอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน ได้แก่ ชักจูงให้ผู้ร่วมงาน
ปฏิบัติตามข้อตกลงที่เป็นมติของที่ประชุม และไม่ละเมิดหรือหลีกเลี่ยงมติของที่
ประชุมตามลำดับ

ตาราง 6 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ ด้านมโนทัศน์
ต่อสถาบัน

ข้อ	มโนทัศน์ต่อสถาบัน	\bar{X}	S.D.	ระดับมโนทัศน์
1	คุณแลทรัพย์สินของห้องสมุดให้ใช้ประโยชน์ได้ อย่างเต็มที่	0.81	0.39	ดีมาก
2	จัดขวางมิให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมาแสวงหา ผลประโยชน์จากสถาบันที่ห้องสมุดสังกัดอยู่	0.62	0.49	ปานกลาง
3	ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระเบียบที่ผู้บังคับ บัญชากำหนดในการปฏิบัติงาน	0.68	0.47	ค่อนข้างดี
4	ควรมีความคิดริเริ่มในกิจกรรมใหม่ ๆ ที่จะ นำความเจริญมาสู่สถาบัน	0.91	0.29	ดีมาก
5	ไม่แอบอ้างชื่อบุคคลหรือหน่วยงานเพื่อแสวงหา ผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง	0.51	0.50	ต่ำกว่าเกณฑ์
6	ไม่นำวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานมาใช้เพื่อ ประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง	0.88	0.33	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม		0.73	0.19	ดี

จากตาราง 6 แสดงว่า มโนทัศน์โดยรวมของครูบรรณารักษ์ในด้าน
มโนทัศน์ต่อสถาบันอยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์อยู่ในระดับดีมาก
ในเรื่องควรมีความคิดริเริ่มในกิจกรรมใหม่ๆ ที่จะนำความเจริญมาสู่สถาบัน ไม่นำ
วัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือผลประโยชน์ของพวกพ้อง

และคุณแลทรัพย์สินของห้องสมุดให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ตามลำดับ ส่วนเรื่อง
ที่มีมโนทัศน์ต่ำสุด ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ได้แก่ ไม่แอบอ้างชื่อบุคคลหรือ
หน่วยงาน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือผลประโยชน์ของพวกเขา

ตาราง 7 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของบรรณารักษ์ด้านมโนทัศน์ต่อสังคม

ข้อ	มโนทัศน์ต่อสังคม	\bar{X}	S.D.	ระดับมโนทัศน์
1	ริเริ่มกิจกรรมที่เหมาะสมแก่การพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยวิชาชีพเป็นหลัก	0.64	0.48	ปานกลาง
2	ให้บริการสารนิเทศที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน	0.83	0.38	ดีมาก
3	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย	0.55	0.50	ต่ำกว่าเกณฑ์
4	จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม	0.72	0.45	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม		0.69	0.23	ค่อนข้างดี

จากตาราง 7 แสดงว่า มโนทัศน์โดยรวมของบรรณารักษ์ในด้านมโนทัศน์ต่อสังคม อยู่ในระดับค่อนข้างดี

เพื่อพิจารณารายข้อพบว่า บรรณารักษ์มีมโนทัศน์สูงสุดอยู่ในระดับดีมากในเรื่องให้บริการสารนิเทศที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน รองลงมาได้แก่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับดี ส่วนเรื่องที่มีมโนทัศน์ต่ำสุดอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ได้แก่ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ตาราง 8 มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ตามมโนทัศน์
ทั้ง 5 ด้าน

ด้านที่	มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์	\bar{X}	S.D.	ระดับมโนทัศน์
1	มโนทัศน์ต่อผู้ใช้	0.67	0.15	ค่อนข้างดี
2	มโนทัศน์ต่ออาชีพ	0.71	0.13	ดี
3	มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน	0.81	0.18	ดีมาก
4	มโนทัศน์ต่อสถาบัน	0.74	0.19	ดี
5	มโนทัศน์ต่อสังคม	0.69	0.23	ค่อนข้างดี
ค่าเฉลี่ยรวม		0.72	0.17	ดี

จากตาราง 8 แสดงว่ามโนทัศน์โดยรวมของครูบรรณารักษ์ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์สูงสุดด้าน มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับดีมาก และเป็นที่สังเกตว่าด้านมโนทัศน์ต่อผู้ใช้ มีมโนทัศน์ต่ำสุด โดยมีค่าอยู่ในระดับค่อนข้างดี

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ มโนทัศน์ต่อผู้ใช้ มโนทัศน์ต่ออาชีพ มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน มโนทัศน์ต่อสถาบัน และมโนทัศน์ต่อสังคม จำแนกตามอายุ สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และประสบการณ์การทำงาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนทัศน์ เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามอายุ

การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับมโนทัศน์ เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ จากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี 26-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป โดยใช้ F-test แสดงดังตาราง 9

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์
ของบรรณารักษ์ จำแนกตามอายุ

มโนทัศน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. มโนทัศน์ต่อผู้ใช้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.18	0.09	4.09*
	ภายในกลุ่ม	222	4.77	0.02	
	รวม	224	4.95		
2. มโนทัศน์ต่ออาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.07	0.04	2.00
	ภายในกลุ่ม	222	4.01	0.02	
	รวม	224	4.08		
3. มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.07	0.04	1.10
	ภายในกลุ่ม	222	7.23	0.03	
	รวม	224	7.30		
4. มโนทัศน์ต่อสถาบัน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.01	0.01	0.20
	ภายในกลุ่ม	222	7.76	0.03	
	รวม	224	7.77		

ตาราง 9 (ต่อ)

มโนทัศน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
5. มโนทัศน์ต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.42	0.21	4.18*
	ภายในกลุ่ม	222	11.24	0.05	
	รวม	224	11.66		
6. รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.10	0.05	6.41**
	ภายในกลุ่ม	222	1.76	0.01	
	รวม	224	1.86		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ที่มีอายุต่างกัน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านมโนทัศน์ต่อผู้ใช้และมโนทัศน์ต่อสังคม ส่วนมโนทัศน์ด้านอื่นไม่พบความแตกต่าง

เพื่อให้ทราบต่อไปว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีอายุต่างกันมีมโนทัศน์แตกต่างกันในคูใด จึงใช้การทดสอบ เป็นรายคู่ตามวิธีของนิวแมนคูลส์ (Newman-kuels Method) ปรากฏผลในตาราง 10

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครู
บรรณารักษ์ที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่

มโนทัศน์		อายุ		
		ไม่เกิน 25 ปี	40 ปีขึ้นไป	26-40 ปี
1. มโนทัศน์ต่อผู้ใช้	ค่าเฉลี่ย	0.61	0.64	0.69
	อายุไม่เกิน 25 ปี	0.61	-	0.08*
	อายุ 40 ปีขึ้นไป	0.64	-	0.05
	อายุ 26-40 ปี	0.69		-
2. มโนทัศน์ต่อสังคม	ค่าเฉลี่ย	0.57	0.67	0.71
	อายุไม่เกิน 25 ปี	0.57	-	0.10*
	อายุ 40 ปีขึ้นไป	0.67	-	0.04
	อายุ 26-40ปี	0.71		-
3. รวมทุกด้าน	ค่าเฉลี่ย	0.66	0.70	0.73
	อายุไม่เกิน 25 ปี	0.66	-	0.04*
	อายุ 40 ปีขึ้นไป	0.70	-	0.03
	อายุ 26-40ปี	0.73		-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงว่า เมื่อพิจารณามโนทัศน์รวมทุกด้านและมโนทัศน์ต่อสังคม ปรากฏว่า ครอบครัวยุคที่มีอายุ 26-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีมโนทัศน์ดีกว่าครอบครัวยุคที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี

ส่วนด้านมโนทัศน์ต่อผู้ใช้พบว่า ครอบครัวยุคที่มีอายุ 26-40 ปี มีมโนทัศน์ดีกว่าครอบครัวยุคที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี เท่านั้น

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของบรรณารักษ์ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

การเปรียบเทียบความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของบรรณารักษ์ จากกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการเรียน, โดยการอบรมและ/หรือศึกษาด้วยตนเอง และไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ โดยใช้ F-test แสดงดังตาราง 11

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

มโนทัศน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. มโนทัศน์ต่อผู้ใช้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.07	0.04	1.63
	ภายในกลุ่ม	222	4.88	0.02	
	รวม	224	4.95		
2. มโนทัศน์ต่ออาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.12	0.06	3.49*
	ภายในกลุ่ม	222	3.96	0.02	
	รวม	224	4.08		
3. มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.24	0.12	3.74*
	ภายในกลุ่ม	222	7.07	0.03	
	รวม	224	7.31		
4. มโนทัศน์ต่อสถาบัน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.03	0.01	0.43
	ภายในกลุ่ม	222	7.75	0.03	
	รวม	224	7.78		

ตาราง 11 (ต่อ)

มโนทัศน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
5. มโนทัศน์ต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.19	0.10	1.84
	ภายในกลุ่ม	222	11.47	0.05	
	รวม	224	11.66		
6. รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.59	0.30	5.28**
	ภายในกลุ่ม	222	12.44	0.06	
	รวม	224	13.03		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ต่างกัน โดยรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านมโนทัศน์ต่ออาชีพ และมโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน ส่วนมโนทัศน์ด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

เพื่อให้ทราบต่อไปว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ต่างกัน มีมโนทัศน์แตกต่างกันในคู่ใด จึงใช้การทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Kuels Method) ปรากฏผลในตาราง 12

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครู
บรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ต่างกัน เป็นรายคู่

มโนทัศน์	สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์			
		ไม่มี ความรู้	โดยการอบรมและ/ หรือศึกษาด้วยตนเอง	โดยการ เรียน
1. มโนทัศน์ต่ออาชีพ				
สภาพความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์	ค่าเฉลี่ย	0.67	0.71	0.73
- ไม่มีความรู้	0.67	-	0.04	0.06*
- โดยการอบรมและ/ หรือศึกษาด้วยตนเอง	0.71		-	0.02
- โดยการเรียน	0.73			-
2. มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน				
สภาพความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์	ค่าเฉลี่ย	0.75	0.82	0.83
- ไม่มีความรู้	0.75	-	0.07*	0.08*
- โดยการอบรมและ/ หรือศึกษาด้วยตนเอง	0.82		-	0.01
- โดยการเรียน	0.83			-

ตาราง 12 (ต่อ)

มโนทัศน์	สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์			
		ไม่มี ความรู้	โดยการอบรมและ/ หรือศึกษาด้วยตนเอง	โดยการ เรียน
3. รวมทุกด้าน				
สภาพความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์	ค่าเฉลี่ย	0.68	0.72	0.72
- ไม่มีความรู้	0.68	-	0.04*	0.04*
- โดยการอบรมและ/ หรือศึกษาด้วยตนเอง	0.72		-	0.00
- โดยการเรียน	0.72			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่า เมื่อพิจารณามโนทัศน์รวมทุกด้านและมโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงานปรากฏว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ โดยการเรียนโดยการอบรมและ/หรือศึกษาด้วยตนเอง มีมโนทัศน์ดีกว่า ครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

ส่วนด้านมโนทัศน์ต่ออาชีพ พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการเรียน มีมโนทัศน์ดีกว่า ครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ เท่านั้น

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ของบรรณารักษ์ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์
ของบรรณารักษ์ จากกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี และ 5
ปีขึ้นไป โดยใช้ t-test แบบ independent แสดงดังตาราง 13

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์
ของบรรณารักษ์ ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

มโนทัศน์	ประสบการณ์การทำงาน				t
	1-5 ปี		5 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. มโนทัศน์ต่อผู้ใช้	0.67	0.13	0.66	0.16	0.75
2. มโนทัศน์ต่ออาชีพ	0.69	0.14	0.72	0.13	1.49
3. มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน	0.82	0.18	0.80	0.18	0.68
4. มโนทัศน์ต่อสถาบัน	0.74	0.19	0.73	0.19	0.24
5. มโนทัศน์ต่อสังคม	0.67	0.25	0.71	0.21	1.34
มโนทัศน์รวมทุกด้าน	0.71	0.09	0.72	0.09	0.48

จากตาราง 13 แสดงว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของ
บรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยรวม ไม่แตกต่างกัน และ เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านก็ไม่พบความแตกต่าง เช่นกัน

บทที่ 5

บทย่อ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อ เปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ครูบรรณารักษ์ที่มีอายุต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน
2. ครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน
3. ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2536 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยสุ่มโรงเรียนในเขตต่าง ๆ 38 เขต เขตละ 50 เปอร์เซนต์ ได้จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 225 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนทำการสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะครูบรรณารักษ์ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 225 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัว สอบถามเกี่ยวกับอายุ สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และประสบการณ์การทำงาน จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบสถานการณ์ ซึ่งเป็นคำถามชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ ซึ่งมีความเชื่อมั่น .79

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบทดสอบไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 225 ฉบับ โดยทางไปรษณีย์ ตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม 2537 จนถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2537 ได้แบบทดสอบคืนมาทั้งสิ้นจำนวน 225 ฉบับ และเป็นแบบทดสอบที่สมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนเรียบร้อยแล้ว นำคะแนนมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS เพื่อคำนวณหาค่าดังนี้

4.1 ค่าร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของครูบรรณารักษ์

4.2 ค่าเฉลี่ยมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน

4.3 ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ตามมโนทัศน์ ทั้ง 5 ด้าน ระหว่างครูบรรณารักษ์ที่มีอายุ และสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ แตกต่างกันโดยใช้ F-test เมื่อ F มีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้ studentized q-statistics ของ Newman-Keuls

4.4 ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน ระหว่างครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน โดยใช้ t-test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามระดับมโนทัศน์ พบว่า

ด้านมโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรื่องที่มีมโนทัศน์สูงสุดและมีค่าอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ ให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้ร่วมงานและผู้ร่วมอาชีพจัดขึ้น ชักจูงให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามข้อตกลงที่เป็นมติของที่ประชุม และไม่ละเมิดหรือหลีกเลี่ยงมติของที่ประชุม

ด้านมโนทัศน์ต่อสถาบัน ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์โดยรวมอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์สูงสุดในเรื่องควรมีความคิดริเริ่มในกิจกรรมใหม่ๆ ที่จะนำความเจริญมาสู่สถาบัน ไม่นำวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือผลประโยชน์ของพวกเขาเอง และดูแลทรัพย์สินของห้องสมุดให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับดีมาก ส่วนที่มีมโนทัศน์ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ได้แก่ ไม่แอบอ้างชื่อบุคคลหรือหน่วยงานเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือผลประโยชน์ของพวกเขาเอง

ด้านมโนทัศน์ต่ออาชีพ ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์โดยรวมอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์สูงสุดในเรื่องไม่เก็บงำทรัพยากรห้องสมุดไว้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง และไม่พุดจาถาดถางหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อผู้ใช้บริการ และเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนา เพื่อให้มีความรู้และทักษะในวิชาชีพมาใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับดีมาก ส่วนที่มีมโนทัศน์ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ได้แก่ นำเทคนิคและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานและปรับปรุงการทำงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ไม่เบียดบังเวลาปฏิบัติงานไปปฏิบัติกิจส่วนตน และแต่งกายสุภาพเรียบร้อยในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่

ด้านมโนทัศน์ต่อสังคม ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์สูงสุดในเรื่องให้บริการสารนิเทศที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ส่วนที่มีมโนทัศน์ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ได้แก่ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ด้านมโนทัศน์ต่อผู้ใช้ ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี แต่ก็ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์สูงสุดในเรื่อง ไม่ใช้หน้าที่เพื่อสิทธิพิเศษส่วนตน หรือพวกพ้องและวางตนอย่างยุติธรรม โดยให้บริการแก่ผู้ใช้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับดีมาก ส่วนที่มีมโนทัศน์ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ได้แก่ ให้บริการตอบคำถามที่รวดเร็ว ถูกต้องและเหมาะสมแก่ผู้ใช้แต่ละรายและปฏิบัติต่อผู้ใช้ด้วยกฎระเบียบเดียวกัน จัดหาทรัพยากรสารนิเทศให้เป็นระเบียบอย่างมีระบบตลอดเวลา และง่ายต่อการเข้าถึงและจัดบริการเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนนิสัยรักการอ่านหนังสือ

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ มโนทัศน์ต่อผู้ใช้ มโนทัศน์ต่ออาชีพ มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน มโนทัศน์ต่อสถาบัน และมโนทัศน์ต่อสังคม จำแนกตามตัวแปร

2.1 ครูบรรณารักษ์ที่มีอายุต่างกัน คือ อายุไม่เกิน 25 ปี 26-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านมโนทัศน์ต่อผู้ใช้และมโนทัศน์ต่อสังคม โดยครูบรรณารักษ์ที่มีอายุ 26-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีมโนทัศน์รวมทุกด้าน และมโนทัศน์ต่อสังคมถูกต้องดีกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีอายุไม่เกิน 25 ปีสำหรับด้านมโนทัศน์ต่อผู้ใช้พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีอายุ 26-40 ปี มีมโนทัศน์ที่ถูกต้องดีกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี เท่านั้น ส่วนมโนทัศน์ด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

2.2 ครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ต่างกันคือ โดยการเรียน โดยการอบรมและ/หรือศึกษาคด้วยตนเอง และไม่มีความรู้ มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านมโนทัศน์ต่ออาชีพ และมโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน โดยครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการเรียน โดยการอบรมและ/หรือศึกษาคด้วยตนเอง มีมโนทัศน์รวมทุกด้าน และมโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงานถูกต้องดีกว่าครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ สำหรับด้านมโนทัศน์ต่ออาชีพ พบว่าครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการเรียน มีมโนทัศน์ที่ถูกต้องดีกว่าครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์เท่านั้น ส่วนมโนทัศน์ด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

2.3 ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน คือ 1-5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์โดยรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านก็ไม่พบความแตกต่างเช่นกัน

อภิปรายผล

1. มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน

จากการวิจัยพบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์โดยรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ จากการเรียนในสถาบันศึกษา และได้รับการอบรมความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งสำนักการศึกษา จัดให้โดยขอความร่วมมือจาก ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในการจัดอบรม ซึ่งสถาบันการศึกษาได้สอนถึงหน้าที่ การปฏิบัติงานและปฏิบัติตนให้ผู้ได้รับการศึกษา หรือได้รับการอบรมได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาชีพ จึงทำให้ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล ศุภสิทธิ์ (2532 : 86) ที่ศึกษาพบว่า ครูบรรณารักษ์มีเจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์อยู่ในระดับสูง แต่เมื่อพิจารณาตามระดับมโนทัศน์ พบว่า

ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์สูงสุดด้านมโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับดีมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูบรรณารักษ์ เป็นผู้ปฏิบัติงานและให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด อีกทั้งจะต้องปฏิบัติงานและประสานงานร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนประกอบด้วยควมมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นมิตรกับทุกคน ชอบการสังคม ชอบพบปะบุคคล สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างสม่ำเสมอ (พุทธชาด แผ่นไผน. 2518 : 14-15 ; อ้างอิงมาจาก Asheim. 1954 ; สำราญ แสงจิว. 2533 : 7 - 8) จึงทำให้ครูบรรณารักษ์เป็นที่รักของผู้ร่วมงานในโรงเรียน ซึ่งผู้ร่วมงานเหล่านี้ได้ให้ความร่วมมือ และให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มใจ และเต็มกำลังความสามารถแก่บรรณารักษ์ในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงานสูงสุด ดังกล่าว

สำหรับมโนทัศน์ที่มีค่าต่ำสุด ได้แก่ ด้านมโนทัศน์ต่อผู้ใช้ ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับค่อนข้างดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูบรรณารักษ์มีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากทั้งงานในหน้าที่ครูบรรณารักษ์ และงานที่นอกเหนือจากหน้าที่ของครูบรรณารักษ์ ประกอบกับต้องปฏิบัติงานในห้องสมุดเพียงลำพัง จึงทำให้ห้องสมุดมีงานคั่งค้างมาก และอาจเห็นว่าผู้ใช้ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งไม่ได้ใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้ง จึงทำให้ครูบรรณารักษ์ไม่ให้ความสำคัญต่อผู้ใช้ แต่กลับทุ่มเทมุ่งจะทำหน้าที่ให้สำเร็จ เพื่อมิให้งานคั่งค้าง จึงทำให้ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์ต่อผู้ใช้ต่ำสุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัยวรรณ ศิริเลิศ (2533 : 101) ที่ศึกษาพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีพฤติกรรมตามจรรยาบรรณบรรณารักษ์ที่เป็นจริง หมายความว่าจรรยาบรรณต่อผู้ใช้อยู่ในระดับปานกลาง

อนึ่ง จากการที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีมโนทัศน์ที่ถูกต้องโดยรวมอยู่ในระดับดี จึงน่าจะส่งผลให้กับโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีห้องสมุดที่ดี และมีการดำเนินงานตามหลักบรรณารักษศาสตร์ แต่การวิจัยของ บุญสม อาสภวิริยะ (2528 : 3-4) พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครบางแห่งยังมีสภาพมิใช่ห้องสมุดที่แท้จริง คือ เป็นเพียงห้องเก็บหนังสือ และไม่สามารถให้บริการที่ดีได้ตามที่ควรจะเป็น ซึ่งไม่สอดคล้องกับมโนทัศน์ที่ถูกต้องของครูบรรณารักษ์ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานอยู่นั้นมีภาระงานมากต้องปฏิบัติหน้าที่ในห้องสมุด งานสอน และงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนั้น ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีบรรณารักษ์เพียงคนเดียว จึงไม่สามารถดำเนินการให้ห้องสมุดอยู่ในสภาพที่ดีได้อีกประการหนึ่งคือ งบประมาณในการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมีศูนย์กลางอยู่ที่สำนักงานการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่จัดหาวัสดุครุภัณฑ์จัดส่งให้แก่ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัด จึงทำให้ห้องสมุดโรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงานของตนเอง ยังผลให้ครูบรรณารักษ์บางส่วนไม่สามารถดำเนินงานโครงการพัฒนาห้องสมุดตามแผนได้ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ และขอโอนย้าย เปลี่ยนสายงานอยู่เนือง ๆ

ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวจึงทำให้เห็นได้ว่า แม้ว่าบรรณารักษ์จะมีมโนทัศน์ที่ถูกต้องแต่ก็ไม่สามารถดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้อยู่ในสภาพที่ดีอย่างที่เราควรจะเป็นได้

2. เปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ มโนทัศน์ต่อผู้ใช้ มโนทัศน์ต่ออาชีพ มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน มโนทัศน์ต่อสถาบัน และ มโนทัศน์ต่อสังคม จำแนกตามตัวแปร

2.1 ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน ของครูบรรณารักษ์ที่มีอายุต่างกัน คือ อายุไม่เกิน 25 ปี 26-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป โดยรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีอายุต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน เมื่อแยกพิจารณาตามมโนทัศน์แต่ละด้านและรายการในรายด้านที่พบความแตกต่างพบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์เกือบทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นมโนทัศน์รวมทุกด้าน และมโนทัศน์ต่อสังคมที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีอายุ 26-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีมโนทัศน์ที่ถูกต้องดีกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี และครูบรรณารักษ์ที่มีอายุ 26-40 ปีมีมโนทัศน์ต่อผู้ใช้ที่ถูกต้องดีกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูบรรณารักษ์ที่มีอายุ 26-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไปได้จบการศึกษา และได้ผ่านการอบรมความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์มาก่อน อีกทั้งยังได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูบรรณารักษ์ มาเป็นเวลาระยะหนึ่ง จึงเกิดการสังเคราะห์ความรู้ และความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่มีต่อวิชาชีพบรรณารักษ์ว่า เป้าหมายของวิชาชีพ คือ ให้บริการแก่ผู้ใช้และสังคมมากกว่าความสนใจของตนเอง (วิจิตร ศรีสอาด. 2523 : 56-57 ; พุทธชาติ แผ่นโพน. 2529 : 2 ; รัตพร ชังธาดา. 2531 : 14-15; Logsdon and Logsdon. 1963 : 11-12) จึงทำให้ครูบรรณารักษ์ที่มีอายุ 26-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีมโนทัศน์ที่ถูกต้องดีกว่าดังกล่าว ผลการศึกษานี้ขัดแย้งกับการศึกษาของ รัชชูกิ (Rassouki. 1985 : 3231-A)

ที่พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย และวิทยาลัย ในรัฐเพนซิลเวเนีย รัฐโอไฮโอ และรัฐเวสเวอร์จิเนีย ที่มีอายุต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์ต่ออาชีพ บรรณารักษ์

2.2 ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ตามมโนทัศน์ ทั้ง 5 ด้าน ของครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ต่างกัน คือ สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการเรียน โดยการอบรมและ/หรือศึกษาคด้วยตนเองและไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ โดยรวมพบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน เมื่อแยกพิจารณาตามมโนทัศน์แต่ละด้านและรายชื่อในรายด้านที่พบความแตกต่างพบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์เกือบทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นมโนทัศน์รวมทุกด้านและมโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงานที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการเรียน โดยการอบรมและ/หรือศึกษาคด้วยตนเอง มีมโนทัศน์ที่ถูกต้องดีกว่าครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการเรียน มีมโนทัศน์ต่ออาชีพที่ถูกต้องดีกว่าครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติตนในวิชาชีพ ตลอดจนขาดคุณสมบัติเฉพาะของครูบรรณารักษ์ เมื่อมาปฏิบัติงานในห้องสมุดซึ่งมีภาระงานมาก ต้องให้บริการ และต้องประสานงานกับบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยมนุษยสัมพันธ์อันเป็นคุณสมบัติเฉพาะของครูบรรณารักษ์ จึงทำให้ครูบรรณารักษ์ ที่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ไม่เกิดมโนทัศน์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ในทางตรงข้าม ครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยการเรียน โดยการอบรมและ/หรือศึกษาคด้วยตนเองย่อมได้รับความรู้ และได้รับการเน้นย้ำถึงการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตนในวิชาชีพ จึงทำให้มีมโนทัศน์ที่ถูกต้องดีกว่า ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ

อุทัยวรรณ คิริเลิศ (2533 : 105) พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีพฤติกรรมตามจรรยาบรรณบรรณารักษ์ที่เป็นจริงโดยรวมและหมวดจรรยาบรรณต่ออาชีพ และหมวดจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมงานสูงกว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพิมล ศุภสิทธิ์ (2532 : 85) ที่ศึกษาพบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันโดยรวม มีเจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์ เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน ของครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน คือ 1-5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป โดยรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน เมื่อแยกพิจารณาตามมโนทัศน์แต่ละด้านก็ไม่พบความแตกต่างเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการแบ่งช่วงอายุประสบการณ์การทำงาน มีความใกล้เคียงกันมากเกินไป จึงไม่สามารถวัดความแตกต่างของครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันได้ หรืออาจเป็นเพราะ ครูบรรณารักษ์ต้องปฏิบัติงานอยู่ภายใต้นโยบาย ระเบียบกฎเกณฑ์ บรรยากาศในการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน ประกอบกับไม่สามารถปฏิบัติงานห้องสมุดได้อย่างเต็มเวลา เพราะต้องปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย และการโยกย้ายเปลี่ยนสายงานของครูบรรณารักษ์ จึงทำให้ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชชูกิ (Rassouki. 1985 : 3231-A) ที่พบว่า ประสบการณ์การทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยในรัฐเพนซิลเวเนีย รัฐโอไฮโอ และรัฐเวสเวอร์จิเนีย ไม่มีความสัมพันธ์ต่ออาชีพบรรณารักษ์ และยังไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีสมร คุณากรดินทร์ (2524 : 70-71) ที่ศึกษาพบว่าบรรณารักษ์ที่มีอายุการเป็นบรรณารักษ์ต่างกัน มีทัศนคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.1 สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรบรรจุครูที่มีคุณวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์โดยตรงให้ไปปฏิบัติงานในหน้าที่ครูบรรณารักษ์ เพราะครูที่มีความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์ ย่อมมีมีโนทัศน์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรจะจัดการประชุม หรืออบรมครูบรรณารักษ์ในสังกัด เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยจัดการประชุมหรืออบรมให้ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ที่ทันสมัย อีกทั้งจะต้องพยายามปลูกฝังและรักษาสภาพมโนทัศน์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ตลอดจนเน้นย้ำโนทัศน์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ในเรื่อง การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด การให้บริการตอบคำถาม การจัดกิจกรรมห้องสมุด การนำเทคนิคและ เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน และคุณสมบัติของครูบรรณารักษ์ เพื่อให้ครูบรรณารักษ์ในสังกัดมีความรอบรู้ และมีมโนทัศน์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ตลอดไป

2. ข้อเสนอแนะทั่วไป

หากจะนำแบบทดสอบมโนทัศน์ เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ไปใช้ควรปรับปรุงการแบ่งช่วงอายุประสบการณ์การทำงานให้ห่างขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร อีกครั้ง โดยปรับปรุงตัวแปรในเรื่องประสบการณ์การทำงาน โดยแบ่งช่วงอายุประสบการณ์การทำงานให้ห่างขึ้น และควรสร้างข้อคำถามของแบบทดสอบสถานการณ์ขึ้นใหม่ ให้มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้น

2. ควรศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ โดยศึกษาพฤติกรรมการทำงานของครูบรรณารักษ์ในทัศนะของผู้ใช้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรุงเทพมหานคร. สำนักการศึกษา. รายงานสถิติการศึกษาระดับการศึกษา 2532 ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : งานผลิตสื่อการเรียนการสอน, 2533.
- _____ . เอกสารงบประมาณประจำปี 2525 - 2533. กรุงเทพฯ : สำนักการศึกษา, 2534. อัดสำเนา.
- การฝึกหัดครู, กรม. จริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาสังกัดสถานศึกษา กรมการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2525.
- เฉลิมศรี เจตระการ. "บุคลิกภาพของบรรณารักษ์," วารสารห้องสมุด. 28(3):82 ; กรกฎาคม-กันยายน 2527.
- เจลิยว พันธุ์สีดา. ห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
- ชัยพร วิชชาวุธ. จิตวิทยาฉบับประสบการณ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2521.
- เดช เผ่าน้อย. การจัดและงานเทคนิคห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์, 2533.
- ทวี มุขธระโกษา และ ชลัช ลียะวณิช. บรรณารักษศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สยามพัฒนาการพิมพ์, 2519.
- นาคยา ภัทรแสงไทย. ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์, 2525.
- บุญชม ศรีสะอาด. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2532.

- บุญสม อาสภวิริยะ. การศึกษาความต้องการของครูบรรณารักษ์ และความคิดเห็น
ของเจ้าหน้าที่สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่เกี่ยวกับศูนย์บริการ
งานเทคนิคห้องสมุด. ปรินต์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ประสาธ หลักศิลา. สังคมวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2528.
- ประสาธ อิศรปรีดา. จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2523.
- ประสาร ทิพย์ธารา. คู่มือประกอบการศึกษาวิชาจิตวิทยาการศึกษา.
กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2521.
- ปัญญา หิรัญรัมย์. ศัพท์วิชาการทางการศึกษา อาชีวศึกษาและสาขาวิชาที่
เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2523.
- พรพิมล ศุภสิทธิ์. เจตคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9. ปรินต์นิพนธ์
ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม,
2532. อัดสำเนา.
- พวา พันธุ์เมฆมา. ห้องสมุดโรงเรียน : ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- พุทธชาด เผ่นโผน. "คุณลักษณะของบรรณารักษ์วิชาชีพ," ข่าวสารสำนักหอสมุด-
กลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 8(2) : 13 -16 ; สิงหาคม-
ตุลาคม 2528.
- _____. "ปรัชญาวิชาชีพบรรณารักษ์ (Philosophy of Librarian-
ship)," ช.บ.อ. สาร. 6(1) : 1 -14 ; พฤษภาคม -
เมษายน 2529.

ภัทรา นิคมานนท์. การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
วิทยาลัยครูจันทระเกษม, 2532.

มหาวิทยาลัย, ทบวง. คณะอนุกรรมการพัฒนาการสอนและการผลิตอุปกรณ์
การสอนวิทยาศาสตร์. ชุดการเรียนรู้การสอนสำหรับครูวิทยาศาสตร์
เล่ม 1. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2525.

มังกร ทองสุคดี. โครงสร้างของการศึกษาวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ :
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2521.

เขาวลัษณ์ สุขทัฬห์. การศึกษาเพื่อประเมินผลการทำงานของผู้สำเร็จการ
อบรมครูบรรณารักษ์ในโครงการห้องสมุดโรงเรียนมาตรฐาน ของ
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ 2522 - 2523.
ปริญญาพันธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

รัตพร ช่างชาดา. "อาชีพบรรณารักษ์กับวิชาชีพชั้นสูง," ใน ชาวบรรณ 30.
หน้า 12. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
และสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม,
2531. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2528.

วารินทร์ รัตมีพรหม. เอกสารคำสอนวิชา ET 512 หลักและทฤษฎีการออกแบบ
สาร. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2532.

วิจิตร ศรีสอ้าน. "ปรัชญาการศึกษาขั้นอุดมศึกษา," ใน เอกสารวิชาการ
ภาควิชาประถมศึกษา. หน้า 3. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2523.

- วิภา โภยสุขโข. "จรรยาบรรณบรรณารักษ์," ใน 30 ปีสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. หน้า 64 -70. กรุงเทพฯ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2527.
- ศรีสมร คุณากรบดินทร์. เปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ของนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาโทกับบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- สมาน ลอยฟ้า. "ทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย," บรรณารักษศาสตร์ มข. 3(2) : 12 -18 ; เมษายน 2528.
- สายสุณี ฤทธิรงค์. ความสัมพันธ์ระหว่างขวัญกับคุณสมบัติส่วนตัวและมโนทัศน์ต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาชีพบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- สำราญ แสงจีว. "บรรณารักษ์...ผู้ให้บริการ," ข่าวสารสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 9(1) : 5 - 9 ; มกราคม - มีนาคม 2533.
- สุชา จันท์แอม. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- สุชาติ ศิริสุขไพบุลย์. ทฤษฎีการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ, 2528.
- ห้องสมุดแห่งประเทศไทย, สมาคม. จรรยาบรรณบรรณารักษ์ฉบับปรับปรุงและรับรองโดยที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2529. กรุงเทพฯ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2529. อัดสำเนา.

ห้องสมุดแห่งประเทศไทย, สมาคม. "ประกาศสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2533," ใน
มาตรฐานห้องสมุด. หน้า 21. กรุงเทพฯ : สมาคมห้องสมุดแห่ง
ประเทศไทย, 2533.

อรพินท์ หิรัญ. ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 6 ต่ออาชีพบรรณารักษ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

อุทัยวรรณ ศิริเลิศ. การศึกษาพฤติกรรมตามจรรยาบรรณบรรณารักษ์ที่เป็นจริง
และที่คาดหวังของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, 2533. อัดสำเนา.

Anwar, Mumtus A. "The Career of the Pakistani Librarian :
A Study of Socioeconomic Background, Influence in
Vocational Choice, and Appraisal of Librarianship
in Pakistan," Dissertation Abstracts International.
34 (11) : 7256-A ; May, 1974.

Bernstein, Ellen and John Leach. "Plateau : in Career
Development Attitude Sampling, Librarians See Advan-
cement as Problem," American Libraries. 16 (3) :
178-180 ; March, 1985.

Butler, Pieree. An Introduction to Library Science. 4 th
ed. Chicago : University of Chicago Press, 1967.

De-Cecco, John P. and W.R. Crawford. The Psychology of
Learning and Instruction : Educational Psychology.
2nd ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall,
1974.

- A Dictionary of Education. Edited by P.J. Hills. London :
Routledge & Kegan Paul, 1982.
- Gate, Jean Key. Introduction of Librarianship. 2nd ed.
New York : McGraw - Hill, 1976.
- Good, Cater V. Dictionary of Education. New York : McGraw
Hill, 1973.
- Kumar, Krishan. "Law of Library Science," in Library
Manual. p.10 - 15. New Delhi : Vani Educational
Books, 1985.
- Logsdon, Richard H. and Irene K. Logsdon. Library
Careers. New York : Walck, 1963.
- Nitecki, Joseph Z. "Public Interest and the Theory of
Librarianship," College and Research Libraries. 25 :
273 ; July, 1964.
- Razzouki, Naima Hassan. "The Academic Librarians' Atti-
tudes Toword Librarianship in the Tri State Area :
Pensylvania, Ohio and West Virginia," Dissertation
Abstracts International. 45(11) : 3231 - A ; May,
1985.
- Shera, Jesse H. Introduction to Library Science : Basic
Elements of Library Service. Littleton, Colo. :
Libraries Unlimited, 1976.
- Thornton, Luanne. "A Scale to Measure Librarians Attitude
toword Librarianship," Journal of Education for
Librarianship. 4(1) : 15 -25 ; Summer, 1963.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ศาสตราจารย์จรรุวรรณ สินธุโสภณ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ทุติยโพธิ
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด และศูนย์สารนิเทศมหาวิทยาลัยรังสิต
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญสม ก้านสังวร
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ข
แบบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายละเอียดพฤติกรรม
ที่ใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

30 มิถุนายน 2536

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์พิจารณารายละเอียดพฤติกรรมที่ใช้วัดมโนทัศน์
เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดพฤติกรรมที่ใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์

ด้วยดิฉัน นางสาวสุนี สัมมา นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของรายละเอียดพฤติกรรมที่ใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบสถานการณ เพื่อใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ ฉะนั้น ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ดิฉันจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณารายละเอียดพฤติกรรมที่ใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ที่แนบมานี้ หากมีข้อใดที่ควรแก้ไขหรือปรับปรุงขอได้โปรดระบุข้อที่ควรแก้ไขหรือปรับปรุงด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสุนี สัมมา)

แบบแสดงความคิดเห็น

เกี่ยวกับรายละเอียดพฤติกรรมที่ใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์

คำชี้แจง

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่านช่วยตรวจสอบรายละเอียดพฤติกรรมในแต่ละด้านมีความเหมาะสมที่จะใช้วัดมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของ **ครูบรรณารักษ์** หรือไม่ โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และหากพฤติกรรมข้อใดควรปรับปรุง ขอความกรุณาแก้ไข และหากยังไม่ครอบคลุมกรุณาเสนอพฤติกรรมที่ควรเพิ่ม เติมด้วย

มโนทัศน์ต่อวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม	ความเหมาะสม		สิ่งที่ ต้อง ปรับ ปรุง
		ไม่ เหมาะ สม	เหมาะ สม	
1. ให้คำนึงถึงความ สะดวกสบายของ ผู้ใช้ก่อนสิ่งอื่น	1.1 ให้บริการผู้ใช้ทันที เมื่อผู้เข้ามาขอ รับบริการ.....
	1.2 จัดทรัพยากรสารสนเทศอย่างมี ระบบตลอด เวลาและง่ายต่อการ เข้าถึง.....
	1.3 เร่งรีบดำเนินการจัดการ สารสนเทศต่างๆตามหน้าที่ เพื่อให้ บริการต่อผู้ใช้อย่างรวดเร็ว....

มโนทัศน์ต่อวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม	ความเหมาะสม		สิ่งที่ ต้อง ปรับ ปรุง
		ไม่ เหมาะ สม	เหมาะ สม	
2. ให้ใช้วิชาชีพที่ได้ ศึกษามาให้เกิด ประโยชน์แก่ผู้ใช้ อย่างเต็มความ สามารถ	2.1 ให้บริการตอบคำถามที่รวดเร็ว และถูกต้องแก่ผู้ใช้.....
	2.2 จัดหาทรัพยากรสารนิเทศที่ตรง กับความต้องการของผู้ใช้.....
	2.3 จัดบริการเพื่อส่งเสริมและ สนับสนุนนิสัยรักการอ่านหนังสือ.....
3. ให้ความเสมอ ภาคแก่ผู้ใช้โดย ไม่คำนึงถึง ฐานะ เชื้อชาติ ศาสนา สังคม	3.1 ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยกฎ ระเบียบ เดียวกัน.....
	3.2 วางตนอย่างยุติธรรมโดยให้ บริการแก่ผู้ใช้อย่างเท่าเทียมกัน.....
	3.3 ไม่ใช้หน้าที่เพื่อสิทธิพิเศษ ส่วนตนหรือพวกพ้อง.....

มโนทัศน์ต่อวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม	ความเหมาะสม		สิ่งที่ ต้อง ปรับ ปรุง
		ไม่ เหมาะ สม	เหมาะ สม	
4. ไม่ประพฤติกหรือ กระทำการใดๆ อัน เป็นเหตุให้ เสื่อม เสีย เกียรติศักดิ์ใน วิชาชีพของตน	4.1 ไม่พูดจาถากถางหรือแสดง พฤติกรรมที่ไม่ดีต่อผู้ใช้บริการ ของห้องสมุด..... 4.2 ไม่พูดจาดูถูกเหยียดหยามวิชาชีพ แห่งตน..... 4.3 แต่งกายสุภาพเรียบร้อยในขณะที่ ปฏิบัติหน้าที่.....
5. ต้องศึกษาและ แสวงหาความรู้ เพื่อให้ตนมีวุฒิ เข้าขั้นมาตรฐาน ที่สถาบันวิชาชีพ กำหนดไว้และ หมั่น เพียรฝึกฝน ทักษะตลอดจนหา วิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการ ปฏิบัติงาน	5.1 เข้าร่วมประชุม สัมมนา และ อบรม เพื่อให้มีความรู้และทักษะ ในวิชาชีพ..... 5.2 เข้ารับการอบรมในการเรียนรู้ งานอย่างกระตือรือร้น เพื่อนำ ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงาน.. 5.3 นำ เทคนิคและ เทคโนโลยีสมัย ใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานและ ปรับปรุงการทำงานให้ก้าวหน้า อยู่เสมอ.....

มโนทัศน์ต่อวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม	ความเหมาะสม		สิ่งที่ ต้อง ปรับ ปรุง
		ไม่ เหมาะ สม	เหมาะ สม	
6. ให้ความร่วมมือ ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อส่งเสริม เกียรติคุณของ วิชาชีพและเพื่อ พัฒนาวิชาชีพ	6.1 เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆแห่ง วิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ.....
	6.2 ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังแม้จะ ไม่มีคนควบคุม.....
7. ไม่ฝักใฝ่ในการ เพิ่มพูนฐานะทาง เศรษฐกิจส่วนตัว จนเป็นการ- บั่นทอนการปฏิบัติ งานในหน้าที่ ความรับผิดชอบ	7.1 ไม่เก็บงำทรัพยากรห้องสมุด ไว้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือ พวกพ้อง.....
	7.2 ไม่เบียดบังเวลาปฏิบัติงานไป ปฏิบัติกิจส่วนตัว.....

มโนทัศน์ต่อวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม	ความเหมาะสม		สิ่งที่ ต้อง ปรับ ปรุง
		ไม่ เหมาะ สม	เหมาะ สม	
8. รักษา แสวงหา มิตรภาพและมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต่อผู้ร่วมงานและ ผู้ร่วมอาชีพ	8.1 แสดงความเป็นมิตรและให้- เกียรติแก่ผู้ร่วมงานและผู้ร่วม อาชีพทุกคน..... 8.2 ให้ความร่วมมือ เข้าร่วมกิจกรรม ที่ผู้ร่วมงานหรือผู้ร่วมอาชีพจัดขึ้น.....
9. ให้ความเคารพ และยอมรับในข้อ ตกลงที่เป็นมติ ของที่ประชุม	9.1 ไม่ละเมิดหรือหลีกเลี่ยงมติของที่ ประชุม.....
10. รักษาประโยชน์ และชื่อเสียง ของสถาบันที่ ห้องสมุดสังกัด และไม่กระทำ การใดที่จะเป็น ทางให้เกิด ความเสียหาย	10.1 ดูแลทรัพย์สินของห้องสมุดให้ใช้ ประโยชน์ได้อย่างเต็ม..... 10.2 งดขวางมิให้บุคคลหรือกลุ่ม- บุคคลมาแสวงหาผลประโยชน์ จากสถาบันที่ห้องสมุดสังกัดอยู่.....

มโนทัศน์ต่อวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม	ความเหมาะสม		สิ่งที่ ต้อง ปรับ ปรุง
		ไม่ เหมาะ สม	เหมาะ สม	
11. ร่วมมือและ ปฏิบัติงานด้วยดี ตามนโยบายที่ ผู้บังคับบัญชาได้ รับมา เพื่อความ ก้าวหน้าของ สถาบันโดยรวม	11.1 ให้ความร่วมมือกับผู้บังคับบัญชา ในการปฏิบัติงาน.....
	11.2 ปฏิบัติตนตามระเบียบที่ผู้บังคับ- บัญชากำหนด.....
12. ไม่พึงใช้ชื่อและ ทรัพยากรของ สถาบันเพื่อ- ประโยชน์ส่วน ตนหรือหมู่คณะ โดยมิชอบ	12.1 ไม่แอบอ้างชื่อบุคคลหรือหน่วย งานเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ส่วนตนหรือของพวกพ้อง.....
	12.2 ไม่นำวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงาน มาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือ ของพวกพ้อง.....

มโนทัศน์ต่อวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม	ความเหมาะสม		สิ่งที่ ต้อง ปรับ ปรุง
		ไม่ เหมาะ สม	เหมาะ สม	
13. ควรเป็นผู้นำ อย่างเข้มแข็ง เพื่อแสดงให้ เห็นถึงบทบาท ของภาระหน้าที่ ที่มีต่อการพัฒนา ท้องถิ่นและการ พัฒนาประเทศ	13. จัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้- ประชาชนในชุมชนที่ห้องสมุดตั้ง อยู่มีนิสัยรักการอ่าน.....
14. พร้อมทั้งจะอุทิศ ตนเพื่อ ประโยชน์ของ ชุมชนด้วยการ ใช้วิชาชีพโดย สุจริตและไม่ให้ เป็นการเสีย หายต่อภาระ หน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่	14. ให้บริการสารนิเทศที่เป็น ประโยชน์ต่อชุมชน.....

มโนทัศน์ต่อวิชาชีพ บรรณารักษ์	พฤติกรรม	ความเหมาะสม		สิ่งที่ ต้อง ปรับ ปรุง
		ไม่ เหมาะ สม	เหมาะ สม	
15. พร้อมทั้งจะผดุง รักษาไว้ซึ่ง- เสถียรภาพและ ความมั่นคงของ สังคม	15. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุน การปกครองระบอบ ประชาธิปไตย

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบ

ที่ ทม.1007/0355

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร สุขุมวิท 23

กรุงเทพฯ 10110

21 มกราคม 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาว สันมา เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชา เอกบรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า
เพื่อทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์
ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ ผศ. สุวัฒน์ ส่องแสงจันทร์ ประธาน

ผศ. จิราภรณ์ บุญส่ง กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอนั่งสิทธิ์ราชการเพื่ออำนวยความสะดวก
ในการขอความร่วมมือจาก ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพ-
มหานครตอบแบบทดสอบในเดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการทำ
ปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้
และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใดๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริบุษยา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

31 มกราคม 2537

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบทดสอบ
เรียน บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบทดสอบจำนวน 1 ฉบับ

ด้วยดิฉัน นางสาวสุนี สัมมา นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร" ซึ่งคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพิจารณาปลูกฝังและส่งเสริมมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ให้กับครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต่อไป การตอบแบบทดสอบนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงานของท่าน และการนำเสนอแนะนั้นจะนำเสนอในลักษณะของภาพรวม ฉะนั้นจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบทุกข้อ จากนั้นขอได้โปรดใส่ซองที่แนบมาและส่งคืนทางไปรษณีย์ภายใน วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2537

ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสุนี สัมมา)

นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์

ส่วนราชการ สำนักการศึกษา (กองวิชาการ โทร. 437-2047)

ที่ กท 3004/718 วันที่ 31 มกราคม 2537

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการเขต 36 เขต

ด้วย นางสุนี สัมมา นิสิตชั้นมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง "มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
ในสังกัดกรุงเทพมหานคร" ซึ่งจะต้องขอข้อมูลจากครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
ในการนี้ สำนักการศึกษาใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการอนุญาตให้ครูบรรณา-
รักษ์ของโรงเรียนได้ตอบแบบทดสอบเรื่องดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการวิจัย และ
ส่งกลับคืน นางสุนี สัมมา ภายในเดือนกุมภาพันธ์ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์และกรุณาแจ้งผู้บริหารโรงเรียน
ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(ศิริ เปรมปรีดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

31 มกราคม 2537

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบทดสอบ

เรียน บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบทดสอบจำนวน 1 ฉบับ

ด้วยดิฉัน นางสาวสุนี สัมมา นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร" ซึ่งคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพิจารณาปลูกฝังและส่งเสริมมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ให้กับครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต่อไป การตอบแบบทดสอบนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงานของท่าน และการนำเสนอแนะนั้นจะนำเสนอในลักษณะของภาพรวม ฉะนั้นจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบทุกข้อ จากนั้นขอได้โปรดใส่ซองที่แนบมาและส่งคืนทางไปรษณีย์ภายใน วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2537

ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสุนี สัมมา)

นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบทดสอบ

โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในวงเล็บตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. อายุ

() อายุไม่เกิน 25 ปี

() อายุ 26 - 40 ปี

() อายุ 40 ปีขึ้นไป

2. สภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

() โดยการเรียนในสถาบันการศึกษา

() โดยการอบรมที่หน่วยงาน ฯลฯ ได้จัดขึ้น

() ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

3. ประสบการณ์การทำงาน

() 1 - 5 ปี

() 5 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบทดสอบมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์
ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร

ลักษณะของแบบทดสอบในแต่ละข้อจะเป็นสถานการณ์ในการทำงานห้อง-
สมุดที่สมมติขึ้น ขอให้ท่านอ่านสถานการณ์ในแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่า ถ้าท่านอยู่ใน
สถานการณ์นั้น ท่านจะตัดสินใจอย่างไร โดยเลือกจากคำตอบที่กำหนดให้ จากนั้น
ขอให้ท่านขีดเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าข้อที่ตรงกับคำตอบ ที่ท่านคิดว่า
เหมาะสมที่สุด ดังตัวอย่าง

1. ถ้า ค.ช.แดง นำหนังสือมาคืนห้องสมุดโดยลืมนำบัตรห้องสมุดมา
ท่านจะทำอย่างไร
 - ก. รับฝากแต่ไม่รับคืน
 - ข. ไม่รับคืนเพราะไม่มีบัตรห้องสมุด
 - ค. รับคืนโดยให้เซ็นชื่อในสมุด แล้วให้ค.ช.แดงมาประทับตราส่งคืนใน
วันรุ่งขึ้น

จากข้อความดังกล่าว ถ้าท่านคิดว่า ข้อ ก. เป็นข้อที่เหมาะสมที่สุดก็ทำ
เครื่องหมาย X ทับตัวอักษรดังนี้

- X. รับฝากแต่ไม่รับคืน
- ข. ไม่รับคืนเพราะไม่มีบัตรห้องสมุด
- ค. รับคืนโดยให้เซ็นชื่อในสมุด แล้วให้ค.ช.แดงมาประทับตราส่งคืนใน
วันรุ่งขึ้น

ในกรณีที่ท่านต้องการเปลี่ยนคำตอบจาก ข้อ ก. เป็น ข้อ ค. ขอให้ทำเครื่องหมาย = ทับเครื่องหมายในข้อเดิม แล้วทำเครื่องหมาย X ทับข้อที่ท่านเลือกใหม่ ดังตัวอย่าง

- ✘. รับฝากแต่ไม่รับคืน
- ข. ไม่รับคืนเพราะไม่มีบัตรห้องสมุด
- ✘. รับคืนโดยให้เซ็นชื่อในสมุด แล้วให้ค.ช.แดงมาประทับตราส่งคืนในวันรุ่งขึ้น

ต่อไปนี้เป็นแบบทดสอบซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น จำนวน 35 ข้อ ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

1. ในขณะที่ท่านกำลังค้นหาหนังสือ เล่มหนึ่งที่ขึ้นอย่างขะมักเขม้น ได้มีนักเรียนคนหนึ่งมาบอกว่า ต้องการหนังสือเกี่ยวกับ เรื่องสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ทราบว่า จะค้นหาอย่างไร ท่านคิดว่าจะปฏิบัติตามข้อใด
 - ก. แนะนำวิธีค้นและให้นักเรียนไปค้นหาเอง
 - ข. ค้นหาหนังสือของตนเองก่อนแล้วจึงช่วยนักเรียนค้น
 - ค. ช่วยนักเรียนค้นหาหนังสือตามที่นักเรียนร้องขอ
2. ถ้ามีผู้บริจาคนิตยสารสกุลไทยให้ห้องสมุดโรงเรียนของท่านเป็นจำนวนมาก ซึ่งห้องสมุดของท่านก็บอกรับอยู่แล้ว ท่านจะทำอย่างไรกับนิตยสารเหล่านั้น
 - ก. ตัดเนื้อหาที่สำคัญไปทำกฤตภาค
 - ข. จัดแยกตามปีแล้วเย็บเล่ม
 - ค. ปฏิเสธที่จะรับ เพราะมีอยู่แล้ว
3. ถ้าท่านได้รับหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุด และท่านยังไม่ได้วิเคราะห์เลขหมู่ และทำบัตรรายการให้ แต่มีครูในโรงเรียนของท่านมาติดต่อขอใช้ด่วน ท่านจะทำอย่างไร
 - ก. ปฏิเสธที่จะให้บริการโดยอ้างว่ายังไม่ได้วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ
 - ข. วางมือจากงานทุกชนิด แล้ววิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ เพื่อให้บริการทันที
 - ค. นัดให้มารับวันต่อไป แล้วรีบดำเนินการให้เมื่อว่าง
4. ถ้า ค.ช.นิวัฒน์ นักเรียนชั้นป.6 ได้มาขอใช้บริการตอบคำถามโดยขอทราบเรื่อง "ประเพณีการทำบุญบั้งไฟ" ท่านคิดว่าจะให้บริการอย่างไร
 - ก. ให้ไปค้นจากหนังสือสารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน
 - ข. ให้ไปค้นจากหนังสือ "บุญบั้งไฟ" ของ สมัย สุทธิธรรม
 - ค. ให้ไปค้นจากหนังสือประเพณีอีสานของ เสฐียรโกเศศ

5. ถ้ามีผู้เสนอขายหนังสือ ENCYCLOPEDIA OF WORLD GEOGRAPHY ให้กับห้องสมุดโรงเรียนของท่าน โดยลดราคาให้ 50% ท่านจะตัดสินใจอย่างไร
- ก. ซื้อเพราะถูกดี
 - ข. ซื้อเพราะครูเคยมาขอใช้
 - ค. ไม่ซื้อเพราะไม่เหมาะกับห้องสมุดโรงเรียน
6. ค.ช.คำไม่ชอบอ่านหนังสือแต่ชอบสะสมแสตมป์ ท่านจะอย่างไรจึงจะส่งเสริมให้ ค.ช.คำ มีนิสัยรักการอ่าน
- ก. เลือกหนังสือเกี่ยวกับแสตมป์ให้ค.ช.คำอ่าน
 - ข. บอกคำว่าจะให้แสตมป์เป็นรางวัลถ้าคำยืมหนังสือไปอ่าน
 - ค. ให้คำทำรายงานเกี่ยวกับแสตมป์
7. ถ้าครูในโรงเรียนของท่านมาขอยืมหนังสือเป็นการส่วนตัว โดยไม่ได้เป็นสมาชิกห้องสมุด ท่านจะอย่างไร
- ก. ไม่ให้ยืมเพราะทำผิดกฎระเบียบ
 - ข. ให้ยืมแต่แนะนำให้สมัครสมาชิกก่อน
 - ค. ให้ยืมโดยจดลงในสมุดบันทึก
8. ผู้บริหารโรงเรียนของท่านมาขอยืมหนังสือเล่มหนึ่งซึ่งมีผู้จองไว้ ท่านจะทำประการใด
- ก. ให้ผู้บริหารยืมก่อนและนัดผู้จองให้มารับวันหลัง
 - ข. เรียนให้ทราบว่ามีการจองไว้พร้อมทั้งแนะนำเล่มอื่นแทน
 - ค. หลีกเลียงโดยบอกว่าหนังสือเล่มนั้นถูกยืมไปแล้ว
9. ถ้าเพื่อนสนิทของท่านมาขอใช้ห้องสมุดเพื่อจัดเลี้ยงพบปะสังสรรค์ระหว่างเพื่อนเก่าในกลุ่มของท่าน (8-10 คน) ท่านจะตอบอย่างไร
- ก. ตอบตกลงเพราะห้องสมุดเป็นสิทธิ์ของเรา
 - ข. ตอบปฏิเสธใช้สิทธิพิเศษไม่ได้
 - ค. ตอบปฏิเสธเพราะกลัวผู้บริหารทราบ

10. ท่านกำลังอารมณ์ไม่ดี เมื่อพบว่าหนังสือ เรื่อง ไคโนเสาร์ที่นักเรียนยืมไป หน้าปกฉีกขาดกลับมา (หลังจากที่ท่านซ่อมหลายครั้งแล้ว) และบังเอิญ ค.ช. เก่งกล้า มาถามหาเพื่อขอยืมอีก ท่านจึง...
- นัดให้มายืมวันรุ่งขึ้น เพราะต้องซ่อมก่อน
 - ปฏิเสธไม่ให้ยืมโดยอ้างว่าหนังสือชำรุด
 - แสร้งเป็นไม่ได้ยินโดยแสดงท่ากำลังยุ่งกับงาน
11. ถ้าท่านพบ เพื่อนเก่าสมัย เรียนชั้นมัธยมและ เขาถามถึงอาชีพของท่าน ท่านจะพูดถึงอาชีพบรรณารักษ์ตามข้อใด
- เป็นอาชีพที่ต้องทำงานจำ เจ็บๆทุกวัน
 - เป็นอาชีพที่น่า เบื่อ เพราะต้อง เอาใจผู้ใช้
 - เป็นอาชีพที่ช่วยผู้ใช้ให้ได้รับบริการตามต้องการ
12. ถ้าท่านจะให้ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมาปฏิบัติงานในวันเสาร์ ท่านจะให้แต่งกาย อย่างไร
- แต่งกายอย่างไรก็ได้
 - แต่งชุดลำลองตามสบาย
 - แต่งกายสุภาพ เรียบร้อยตามปกติ
13. ขณะที่ท่านกำลัง เลือกรบบทความ เพื่อทำดรรชนีวารสาร เมื่อพบบทความทาง บรรณารักษศาสตร์ ท่านจะทำอย่างไร
- วางงานและอ่านบทความก่อน
 - จดบันทึกไว้และไปติดตามอ่าน เวลาว่าง
 - ทำดรรชนีวารสารให้และ เก็บวารสาร เล่มนั้นไว้อ่านก่อน
14. ถ้าท่านได้รับ เชิญให้ เข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนาทางวิชาชีพบรรณารักษ์ ขณะทำงานห้องสมุดกำลังยุ่งมาก ท่านจะทำอย่างไร
- ส่งครูช่วยงานห้องสมุดไปแทน
 - ไม่ไป เพราะทำให้งานห้องสมุดหยุดชะงัก
 - พยายามจัดการงานสำคัญ เฉพาะหน้าให้เสร็จแล้วไปอบรม

15. ถ้าห้องสมุดของท่านต้องจัดทำบรรณานุกรมหนังสือของห้องสมุด โดยจัดพิมพ์รายชื่อหนังสือทั้งหมดลงในกระดาษไขและต้องพิมพ์เพิ่มทุกปี ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณและทำงานที่ซ้ำ ๆ ท่านจะแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างไร
- พิมพ์รายชื่อหนังสือใหม่ไปแทรกไว้ท้ายเล่มของบรรณานุกรมฉบับเดิม
 - เก็บกระดาษไขไว้และพิมพ์รายชื่อหนังสือใหม่ในกระดาษไขแล้วเย็บเล่มใหม่ โดยนำของใหม่แทรกไว้ด้านหลัง
 - พิมพ์ข้อมูลเก็บไว้ในแผ่นดิสก์คอมพิวเตอร์ เมื่อสิ้นปีก็พิมพ์รายชื่อหนังสือใหม่เพิ่มเข้าไป โดยไม่ต้องพิมพ์ของเดิม
16. ถ้าสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจัดประชุมใหญ่ขึ้น ท่านคิดว่าจะไปร่วมประชุมหรือไม่
- ไม่ไป เพราะเคยประชุม เมื่อปีที่ผ่านมาแล้ว
 - ไป เพื่อจะได้รู้ความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าในวิชาชีพ
 - จะไปถ้าปลีกตัวจากงานห้องสมุดได้
17. วันนี้หัวหน้าบรรณารักษ์ไม่อยู่และท่านรู้สึกเหนื่อยมาก เพราะมีชั่วโมงสอนมาตั้งแต่เช้า ท่านจึง...
- หยุดปฏิบัติงานและพักผ่อน
 - ปฏิบัติงานแต่น้อย เพราะเหนื่อยมากแล้ว
 - ปฏิบัติงานตามปกติ เช่นทุกวัน
18. ถ้าท่านได้ยินสมาชิกเพื่อนสนิทของสามีท่าน กล่าวถึงอาชีพบรรณารักษ์ในแง่ลบ ท่านจะทำอย่างไร
- ชี้แจงให้เข้าใจอาชีพบรรณารักษ์อย่างถูกต้อง
 - กล่าวสนับสนุนว่าเขาพูดถูกต้องแล้ว
 - เฉยเสียไม่ใส่ใจ เพราะเป็นเรื่องของการนิทา

19. ถ้าห้องสมุดของท่านมี เทปฝึกพูดภาษาอังกฤษชุดหนึ่งที่ดีมาก และเป็นเทปที่น้องของท่านมีความจำเป็นต้องใช้ เพื่อ เตรียมตัวไป เรียนต่างประเทศ ในฐานะที่ท่านเป็นครูบรรณารักษ์ ท่านจึง...
- ขอยืมเหมือนผู้ใช้คนอื่นๆแล้วนำไปให้น้องใช้
 - ให้น้องยืมจนกว่าจะสอบเสร็จจึงนำมาคืน
 - ลงบัตรยืมว่ามีผู้ใช้ขอยืมสลับกันไป แล้วนำไปให้น้องใช้
20. ถ้าท่าน เป็นครูบรรณารักษ์ที่กำลังศึกษาต่อภาคค่ำในวิทยาลัยครูแห่งหนึ่ง และท่านจะต้องทำรายงานส่งอาจารย์ในตอนเย็น ท่านจะค้นคว้าเมื่อใด
- ช่วงเวลาบริการตอนเช้า เพราะผู้ใช้ยังไม่มาก
 - เวลาพักเที่ยง เพราะ เป็นเวลาพักของตน
 - ในช่วงที่ว่างขณะนั่งให้บริการตอบคำถาม
21. ถ้าเพื่อนครูบรรณารักษ์ในกลุ่มโรงเรียนของท่านจำนวน 10 คน มาร่วมกันผลิตหุ่นสำหรับใช้จัดกิจกรรม เล่านิทานที่ห้องสมุดของท่าน โดยเพื่อนครูบรรณารักษ์แต่ละท่านต่างก็นำกระเป๋ (ใบใหญ่) ซึ่งใส่วัสดุอุปกรณ์เข้ามาในห้องสมุดด้วย เมื่อหมด เวลาปฏิบัติงานท่านคิดว่าควรจะตรวจกระเป๋าของเพื่อนครูบรรณารักษ์ เหล่านั้นก่อนออกจากห้องสมุดหรือไม่
- ควรตรวจ เพราะ เป็นระเบียบของห้องสมุดควรปฏิบัติตาม
 - ไม่ควรตรวจ เพราะ เป็นการให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพ
 - ควรตรวจ เฉพาะผู้ที่เปิดกระเป๋าให้ตรวจเท่านั้น
22. ถ้าท่านได้รับเชิญให้ เป็นวิทยากรบรรยาย เรื่องการจัดห้องสมุดโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งท่านเคยไปบรรยายมาครั้งหนึ่งแล้ว แต่ครั้งนี้บังเอิญตรงกับวันที่ท่านมีชั่วโมงสอนทั้งวัน ท่านจะทำอย่างไร
- ตอบปฏิเสธโดยอ้างว่าเคยไปแล้ว
 - ตอบปฏิเสธโดยอ้างว่ามีภาระกิจห้องสมุดอีกมากที่ยังทำไม่เสร็จ
 - ตอบรับว่ายินดีไปถ้าสามารถเลื่อนวัน เวลาได้ เพื่อไม่ให้ตรงกับเวลาสอน

23. ถ้าสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เปิดรับสมัครสมาชิกของสมาคมฯ โดยความสมัครใจ และผู้สมัครต้องเสียค่าสมาชิก 200 บาทต่อปี และเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า 30 บาท ในวันลงทะเบียน ซึ่งท่านจะเบิกจากโรงเรียนไม่ได้ ท่านคิดว่าจะ...
- ไม่สมัครสมาชิก เพราะไม่มีกฏบังคับ
 - ไม่สมัครสมาชิก เพราะเสียค่าสมัคร
 - สมัครเป็นสมาชิก เพราะอยู่ในวิชาชีพนี้
24. ถ้าครูบรรณารักษ์ในกลุ่มโรงเรียนของท่าน ได้ลงมติให้ครูบรรณารักษ์ในกลุ่มโรงเรียนทุกคนจัดแยกหนังสือที่สามารถเข้ากลุ่มวิชาต่างๆออกจากหนังสือใน 10 หมวดใหญ่ โดยใช้สัญลักษณ์ สปข. กพอ. สลน. ทักษะพิเศษ เพิ่มเข้าไปในเลขหมู่และจัดหนังสือเหล่านั้นขึ้นชั้นตามกลุ่มวิชา แต่ท่านไม่เห็นด้วยกับมติดังกล่าว เพราะผู้ใช้ห้องสมุดของท่านไม่ประสบปัญหาในการใช้ ท่านจะตัดสินใจดำเนินการอย่างไร
- หลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติ เพราะไม่เห็นด้วยกับมติดังกล่าว
 - หลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติ เพราะเป็นการเพิ่มงานโดยใช่เหตุ
 - ปฏิบัติตาม เพราะเป็นมติของที่ประชุม
25. ถ้าครูหัวหน้าสายในโรงเรียนของท่านและกรรมการของห้องสมุด ได้ลงมติให้ห้องสมุดเปิดทำการเพิ่มขึ้นและปิดเย็นกว่าเดิม 1 ชั่วโมง ทำให้ผู้ร่วมงานของท่านไม่พอใจและไม่ปฏิบัติตาม ท่านจะทำอย่างไร
- สนับสนุนผู้ร่วมงานของท่านจะได้ไม่ต้องปฏิบัติงานมากขึ้น
 - พูดย้ำแจ้งให้ผู้ร่วมงานเห็นความสำคัญของมติดังกล่าว
 - เฉยเสีย เพราะความคิดเห็นขัดแย้งกัน

26. ถ้าหนังสือจอง (RESERVED BOOK) ที่ครูแดงสั่งไว้ไม่มีผู้มาใช้มาติดต่อขอใช้เป็นเวลา 1 ภาคเรียนแล้ว ท่านควรจะทำอย่างไร
- จัดเก็บไว้ด้านในสุดของชั้น
 - ยกเลิกหนังสือจองนั้นด้วยดุลยพินิจของตนเอง
 - แจ้งให้ครูแดงทราบเพื่อยกเลิกหนังสือจองนั้น
27. ถ้าอาจารย์สุรัชย์ได้มาติดต่อขออนุญาตใช้สถานที่ของโรงเรียนจำหน่ายหนังสือให้กับครูและนักเรียนในราคาถูกลง โดยตกลงจะแบ่งกำไรให้โรงเรียน 20% ท่านจะทำอย่างไรเมื่อทราบจากเพื่อนครูโรงเรียนอื่นว่า อาจารย์สุรัชย์มักแจ้งยอดขายต่ำกว่าความเป็นจริง เพื่อแบ่งกำไรให้แก่โรงเรียนแต่น้อย
- เสนอตัวลงไปช่วยอาจารย์สุรัชย์ขาย
 - แจ้งผู้บริหารทราบเพื่อหาทางป้องกัน
 - ส่งครูช่วยงานห้องสมุดลงไปสังเกตการขาย
28. ถ้าวัสดุซ่อมหนังสือของห้องสมุดกำลังจะหมด และท่านมีรายได้ของห้องสมุดจากการเก็บค่าสมาชิกห้องสมุด ค่ารับหนังสือจำนวน 1,000 บาท แต่โรงเรียนของท่านมีระเบียบให้ห้องสมุดส่งรายได้เข้าเป็นเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนทุกสิ้นเดือน เวลาจะเบิกใช้ก็ต้องทำเรื่องเสนอ กว่าจะได้รับอนุมัติก็ช้ามาก ท่านจะตัดสินใจส่งเงินหรือไม่
- ส่ง เพราะเป็นระเบียบของโรงเรียน
 - ไม่ส่ง เพราะจำเป็นต้องใช้ด่วน
 - ส่งบางส่วน ที่เหลือขอนำไปใช้ก่อน
29. ถ้าครูในโรงเรียนของท่านไม่ทราบว่า จะใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนการสอนอย่างไร ท่านควรจะทำกิจกรรมตามข้อใด
- อธิบายวิธีใช้ให้แก่ครูที่มาห้องสมุด เป็นรายบุคคล
 - อธิบายวิธีใช้ให้เฉพาะครูที่บ่นมากๆ
 - จัดโครงการสัมมนาการใช้ห้องสมุดเพื่อการสอนให้แก่ครูในโรงเรียน

30. ถ้าท่าน เป็นครูบรรณารักษ์ที่กำลังศึกษาภาคค่ำในวิทยาลัยครูแห่งหนึ่ง ซึ่งห้องสมุดวิทยาลัยครูแห่งนี้มีระเบียบให้อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครูแห่งนี้ หรือสถานศึกษาอิม เทป V.D.O. ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ส่วนนักศึกษาจะ ไม่มีสิทธิ์ยืม แต่ท่านมีความจำเป็นจะต้องใช้ เพื่อทำรายงานส่งอาจารย์ ท่านจึง...
- ทำหนังสือขอยืมในนามของโรงเรียนเพื่อใช้ส่วนตัว
 - ขอให้อาจารย์ของวิทยาลัยครูแห่งนี้ เป็นผู้ยืมให้
 - แสดงตนว่าเป็นครูผู้สอน เพื่อขอใช้สิทธิ์ในการยืม
31. อาจารย์วิไลได้มาขอร้องให้ท่านช่วย เย็บเล่มและ เข้าปกรายงานให้โดยใช้วัสดุของห้องสมุด เพราะต้องส่งอาจารย์ในเย็นวันนั้น ท่านจะตอบ อาจารย์วิไล ตามข้อใด
- ตอบปฏิเสธ เพราะใช้วัสดุของห้องสมุด เพื่องานส่วนตัวไม่ได้
 - ตอบรับว่ายินดีทำให้ถ้าอาจารย์วิไลนำวัสดุที่จำเป็นต้องนำมาเอง
 - ตอบตกลง เพราะ เห็นแก่ความเป็นเพื่อน
32. ถ้าห้องสมุดโรงเรียนของท่านตั้งอยู่ในชุมชนแออัด ซึ่งคนในชุมชนนั้นต้องหาเช่ากินค่ำ ไม่มีโอกาสได้เข้าใช้ห้องสมุด ท่านจึง...
- เปิดห้องสมุดโรงเรียนให้บริการชาวชุมชนในวันหยุดทุกวัน
 - มีจดหมายเชิญชวนให้ผู้ปกครองนักเรียน เป็นสมาชิกห้องสมุด
 - จัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่โดยฝึกให้เด็กเรียนนำไปให้บริการถึงบ้าน
33. ถ้าคนในชุมชนที่ห้องสมุดประชาชนของท่านตั้งอยู่มีอาชีพทำการเกษตร เป็นส่วนใหญ่และขณะนี้ ทางราชการได้ส่งนักพัฒนากรเข้ามาช่วยงานเกษตรของชุมชนจำนวน 1 คน ท่านคิดว่าห้องสมุดของท่านควรจะมีบทบาทช่วยเหลือชุมชนอย่างไร
- รวบรวมข่าวสารทันสมัย เกี่ยวกับการเกษตรไว้ให้บริการ
 - จัดห้องสมุดเคลื่อนที่โดยให้บริการหนังสือทุกหมวดวิชา
 - ให้บริการตอบคำถามโดย เชิญนักพัฒนากรมาทำหน้าที่แทนบรรณารักษ์

34. ถ้าท้องถิ่นที่ท่านอยู่กำลังจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภา เขตกรุงเทพมหานครในอีก 1 เดือนข้างหน้า ในฐานะที่ท่านเป็นครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ท่านคิดว่าควรจัดกิจกรรมใดจึงจะส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนของท่านมีความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งในครั้งนี้
- ก. จัดนิทรรศการ เรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภา เขตกรุงเทพมหานคร
 - ข. จัดนักเรียนไป เดินพา เทรค เพื่อ เชิญชวนให้ประชาชนในท้องถิ่นไปใช้ สิทธิ์ เลือกตั้ง
 - ค. จัด เชิดหุ่น เกี่ยวกับ เรื่องประชาธิปไตย
35. ถ้าโรงเรียนของท่านได้จัดทำโครงการนำนักเรียนที่มีปัญหาด้านความประพฤติ มาอยู่ค่าย (เข้าไป- เย็นกลับ)ที่โรงเรียน ในช่วงปิดภาคเรียนเป็นเวลา 1 เดือน ในฐานะที่ท่านเป็นครูบรรณารักษ์ท่านคิดว่าควรที่จะแสดงบทบาทตาม ข้อใด
- ก. ช่วยดูแลนักเรียน เหมือนครูท่านอื่น
 - ข. ช่วยจัดกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรม จรรยาของนักเรียน
 - ค. ช่วยเฉพาะงานที่โรงเรียนมอบหมาย เพื่อปลีกตัวไปทำงานห้องสมุด

ขอขอบคุณในความกรุณาอย่างสูง

Difficulty (p) & Discrimination (r)

ITEM	Rh	Rl	p	r
1	8	3	0.600	0.500
2	6	3	0.475	0.300
3	4	2	0.550	0.200
4	6	2	0.450	0.400
5	9	4	0.650	0.500
6	9	6	0.725	0.300
7	8	1	0.300	0.700
8	8	2	0.600	0.600
9	9	1	0.650	0.800
10	10	5	0.750	0.500
11	10	0	0.600	1.000
12	5	1	0.425	0.400
13	9	0	0.575	0.900
14	9	2	0.725	0.700
15	6	4	0.425	0.200
16	8	2	0.625	0.600
17	10	1	0.625	0.900
18	9	1	0.525	0.800
19	10	2	0.750	0.800
20	6	2	0.450	0.400

ITEM	Rh	Rl	p	r
21	10	2	0.675	0.800
22	10	2	0.700	0.800
23	9	0	0.500	0.900
24	10	1	0.550	0.900
25	10	5	0.750	0.500
26	9	2	0.625	0.700
27	5	1	0.300	0.400
28	9	2	0.650	0.700
29	10	0	0.650	1.000
30	8	4	0.575	0.400
31	10	5	0.700	0.500
32	7	1	0.525	0.600
33	9	5	0.725	0.400
34	8	4	0.600	0.400
35	6	1	0.475	0.500

QUESTIONNAIRE = 35

N = 40

n = 10

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	นางสุนี สัมมา
วัน เดือน ปีเกิด	20 กุมภาพันธ์ 2504
สถานที่เกิด	เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	8/228 หมู่ที่ 8 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ (10280)
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 3
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร (10110)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2527	ป.กศ.สูง วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ จากวิทยาลัยครูธนบุรี
พ.ศ.2529	กศ.บ. วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ.2537	กศ.ม. วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
สุนี สัมมา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์

กันยายน 2537

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและ เปรียบ เทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับ วิชาชีพบรรณารักษ์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้าน คือ มโนทัศน์ต่อผู้ใช้ มโนทัศน์ต่ออาชีพ มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน มโนทัศน์ต่อสถาบัน และมโนทัศน์ต่อสังคม โดยศึกษาจำแนกตามอายุ สภาพ ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และประสบการณ์การทำงาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีพุทธศักราช 2536 จำนวน 225 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบสถานการณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ F-test และ t-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูบรรณารักษ์มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มโนทัศน์ต่อผู้ร่วมงานอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ ด้านมโนทัศน์ต่อสถาบัน และมโนทัศน์ต่ออาชีพ มีค่าอยู่ในระดับดี ส่วนมโนทัศน์ต่อสังคม และมโนทัศน์ต่อผู้ใช้ มีค่าอยู่ในระดับค่อนข้างดี
2. ครูบรรณารักษ์ที่มีอายุต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ครูบรรณารักษ์ที่มีสภาพความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีมโนทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ไม่แตกต่างกัน

CONCEPTS ON LIBRARIANSHIP OF SCHOOL LIBRARIANS
UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION

AN ABSTRACT

BY

SUNEE SUMMA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Library Science
at Srinakharinwirot University

September 1994

The purposes of this research were to study and compare the concepts on librarianship of the teacher librarians working in libraries of Bangkok Metropolitan Primary Schools. The five concepts were concepts toward users, profession, colleagues, institutions and society. The variables under studied included ages, Library Science qualification and experience as librarian.

The sample used in the research consisted of 225 teacher librarians working in libraries of Bangkok Metropolitan Primary Schools in 1993, randomly selected by the use of a stratified random sampling. Statistical methods used for the data analysis were F-test and t-test.

The major findings were as follow:

1. In general, the teacher librarians' concepts on librarianship were at the good level. When each aspect of concepts was considered, the teacher librarians' concepts toward colleagues were at the very good level, the concepts toward institutions and profession were at the good level, and the concepts toward society and users were at the nearly good level respectively.

2. Teacher librarians of different ages were found to have significantly different concepts toward librarianship at .05 level.

3. Teacher librarians of different Library Science qualification were found to have significantly different concepts on librarianship at .05 level.

4. Teacher librarians of different experiences as librarian were not found to have different concepts on librarianship.